…ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 266 (1866)
НОЯБРИИН 10
ЧЕТВЕРГ
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин туг доро, Маркс, Энгельс, Ленин, Сталинай туг доро, Коммунистическэ партиин ба тэрэнэй Центральна Комитедэй хүтэлбэри доро ябажа, бидэнэр иладаг байгаабди, саашадаашье илахабди, урагшаа дабшадаг байгаабди, коммунизмын түгэс илалтын түлөө улам бүри урагшаа дабшахабди!

(Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 38 жэлэй ой тухай Л. М. Кагановичын хэһэн элидхэлһээ).

АГУУЕХЭ ОКТЯБРЬСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ РЕВОЛЮЦИИН 38 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Московско Соведэй баярай заседани дээрэ 1955 оной ноябриин 6-да нүхэр Л. М. КАГАНОВИЧЫН хэһэн элидхэл

I.

…хэдүүд! Хүн түрэлтэнэй хуби заяае тодорхойлхо …лда Октябрьска революциһаа ехэ событи дэл…түүхэ соо байгаагүй юм гэжэ хэлэхэдэ буруу бо…гүй. Энээнһээ урда тээ ямаршье сагта ангиин …л иимэ ехээр гүнзэтырөөгүй һэн, тэрэнэй долги… 1917 оной Октябриинхидал адли һүр хүсэтэй… хэзээдэшье эбхэрээгүй һэн.

…рад ниитын улаан шуһаяа урадхуулжа, хүсэ ша… гаргажа хэһэн буржуазна революцинууд …эндэ өөһэдтэнь энэ гэхэ аша үрэ үгэдэггүй бай… Ямар нэгэн ондоо түхэлтэй боложо хубилгагдаа… һаа, дарлалтань үнөөхил хэбээрээ үлэдэг бэлэй. …р юуб гэхэдэ, баяшуулай гарта байһан үйлэдбэ… зэр зэбсэгүүд ойроошье хүртэнгүй үлэшэдэг …аа ха юм.

Дарлалта мүлжэлгые үгы болгохын тула гансахан …рэнние буруу гэжэ мэдэрхэ гү, али тэрээндэ …гүүсэн тэмсэхэ, үгышье һаа агууехэ утопистнууд… …алистнуудай хэдэгтэл адляар обществые социа…тическэ ёһоор шэнэдхэн хубилгаха тухай түсэб …хо болоо һаа, үшөөл бираагүй хэрэг гээшэ. Тэ… тулада мүлжэлгые уг узууараарнь хобхо сохин …а ёһотой.

…эл тиимэһээ коммунистнууд гээшэ «энгэй үм… хубилгаад дүүргэхэ бэшэ, харин усадхахын …, ангиин зүрилдөөнүүдые миил һүнөөгөөд орхи… бэшэ, харин ангинуудые үгы болгохын түлөө, мү… үедэ байһан обществые һайжаруулан заһаха …, харин тон шэнэ общество бии болгохын түлөө …эхэ ёһотой» гэжэ агууехэ Маркс, Энгельс шуха…алан заадаг байгаа.

Пролетариадай агууехэ багшанар Маркс, Энгель… үгэһэн энэ захяае нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээд …андаа, бидэнэр, коммунистнууд болон Советскэ …зай бүхы арад зон мүнөөдэр, Агууехэ Октябрь… социалистическэ революциин 38 жэлэй ойн гүй… …н үдэр омгорхохо ёһорoo омгорхожо байнабди. …льга ташалга болобо).

Пролетариат ба ажалша таряашад большевистскэ …тиин, тэрэнэй сэсэн мэргэн вождь Ленинэй хүтэл… доро ябажа, помещигүүд, капиталистнуудай …е болон тэдэнэй гүрэн түрые үгы болгоод, совет… засаг тогтоогоо, обществые тад ондоогоор шэ…рэн хубилгажа, манай орон дотор илалта түгэ… социализм байгуулаа.

Түйлдаа хүрэтэрөө үмхирэн хуушарһан капита…тическэ үмсэдэ орходоо бүгэдэниитын социали…ческэ үмсын хэды ехэ булюу һайн байһаниень … миллион советскэ арадай 38 жэлэй дүй дүршэл … тодоор харуулба.

Дарлалта доро байһан мянга миллион зон мүлжэг…өө үгы болгохо гэжэ хэдэн арбаад, хэдэн зугаад …н һэдэлгэ хэбэшье, тэдэнь туһагүйл дарагдадаг …эй. Эртэ урда сагта богоолнуудай ба плебейнүү… хэһэн буһалгаанууд, таряашадай тэмсэл болон …адшье революционно хүдэлөөнүүд түүхэдэ орон… юм. Зүгөөр тэдэнэр бултадаал дарагдадаг бай… бшуу. Нуур далай мэтэ ехэ шуһан урдабашье …лта түйлажа үшөөл шадагдадаггүй бэлэй. Арад …ние тамалжа, зобоожо байһан хүшэр хүндэ, ха…хы мунхаг байдалһаа хахасаха гээшэ тоншье бэр…эй һэн. Яахадааб гэхэдэ, бүхы засаг захиргаа…нь мүлжэгшэ ангиин гарта байгаа ха юм.

Арад зоной революционно хүдэлөөние хүтэлбэ…хэ айхабтар шанга ангиин хүсэн гэжэ байгаагүй, …эл тиимэ шалтагаанһаа боложо, тэдэ бүхы тэмсэл …аргдадаг һэн.

Илангаяа ехээр дарлагдажа, зобожо байһан …, мүнөө үеын обществын эгээл нягта жаг…лтай, эгээл революционно анги болохо промыш…на пролетариат түүхын хүгжэлтэһөө уламжалан … болобо. Тэрээнһээ хойшо пролетариат ажалша… революционно хүдэлөөние бодото ёһоор хүтэл…лэн, дарлалта доро байһан бусад зоной хүсэ ша…ые эдэбхитэйгээр нэгэдүүлжэ, өөрынгөө хойно… тэдэнние дахуулан ябаһан юм.

Октябрьска революциин «шиидхэхы ехэ бэлэдхэл» …ожо үгэһэн 1905 оной ородой революциин табин …эй алдарта ойе Советскэ Союзай арадууд энэ …дэ тэмдэглэжэ байна. Энээнтэй хамта пролета…дай хүтэлбэрилхы хүсэн байһан тухай маркси…ко-ленинскэ һургаалай айхабтар ехэ удхашана… онсо тэмдэглэхэ зэргэтэй.

Хүдэлмэришэн ангиин гайхамшаг багшанар …кс, Энгельс, Ленин, Сталинай ба тэдэнэй бай…һан коммунистнуудай партиин агууехэ алдар …ьянь юун болоноб гэхэдэ, бүхы дарлагдаһан …алша зоной, нэн түрүүн таряашадай вождьнь хү…лмэришэн анги байха ёһотой гэһэн өөһэдынгөө …ргаалые тэдэнэр эсэстэнь хүрэтэр, «ангиин тэмсэл …шэ заатагүй **пролетариадай диктатура** тогтоохо …адалда хүргэдэг юм» (Маркс) гэһэн һургаал хүрэ… баримталан абаашаһан байха юм. «Ангинуудай …элые мэдэрхэ зуураа, **пролетариадай диктатура** **…тоогдохо ёһотой** гэжэ хэн мэдэрнэб, тэрэл хүн …рксист гээшэ. Жэжэ (томошье һаа) буржуаһаа …рксист эгээл энээгээрээ тон ехэ илгаатай»,— гэжэ …н бэшэһэн юм (Зохёолнууд. 25-дахи том, 384-… нюур).

Энэ хадаа марксизм-ленинизмын эгээн гол зүй…ь, Октябрьска революциин эгээн шухала удхань …ожо бшуу. Засагаа дайлан абаха ябадалдань …олетариадые эсэшэ сусашагүйгөөр бэлэдхэжэ, тэ…эй зэргэнүүдтэ үзэгдэһэн элдэб хэлбэрилнүүдтэй …он урбагшадтай партиин эбсэшэгүй хурсаар тэм…эһэй ашаар революци илажа, пролетариадай дик…тура тогтоогдоһон юм. Энэ хадаа Октябриин түй…тые улам батадхаһан мүртөө, социализм байгуул… ябадалые болон манай агууехэ социалистическэ … ороной арадуудай илалтые хангаһан байна.

Революциин урдаһаа эсэргүүсэһэн дотоодын ба га…адын дайсадтай тэмсэхэ зуураа, пролетариадай …ктатура хүсэ хэрэглэхэ гэһэн — өөрынгөө нэгэ та…е харуулба. Зүгөөр пролетариадай диктатура гээшэ имагтал хүсэ хэрэглэжэ, гол түлэб тэрээн дээрээ тогтожо байһан засаг бэшэ юм. Пролетариадай диктатурын хоёрдохи ба гурбадахи талануудые хэрэглэжэ, хүдэлмэришэн анги гээшэ бүхы ажалша ниитые, илангаяа таряашадые өөрынгөө тала руу хойшо урагшагүйгөөр татан оруулхын тула засаг түрэеэ ашаглаһан, мүн таряашадтай холбоо барисаагаа бэхижүүлһэн байха юм, энэнь пролетариадай диктатурын эгээн дээдэ принцип байгаа, мүнөөшье байһаар.

Пролетариадай диктатура хуушанай хаанта Россин дарлагдаһан нацанууд болон арадуудта туһаламжа хүргэжэ, тэдээндэ национальна эрхэ сүлөө олгоһон, шэнэ, социалистическэ нацануудые байгуулха ябадалые хангаһан байна.

Октябрьска революци үер дошхон мүрэн мэтээр эбхэрэн долгилходоо, гурбан ехэ урасхалнуудые: помещигүүдтэ эсэргүүсэһэн таряашадай хүдэлөөние, «арадуудай түрмэ» байһан хаанта засагай урдаһаа дарлагдаһан нацануудай хэдэг тэмсэлые, социалистическэ пролетарска революциин эршэ хүсые бүхы дээрэнь ниилүүлэн холбоһон юм.

Манай Эхэ орон экономическа талаараа ахир һула, аграрна байһанаа советскэ засагай тогтоһоор үнгэрһэн 38 жэлэй турша дотор хүсэ ехэтэ индустриально-колхозно гүрэн, түрүү наука ба культурын орон боложо хубилаа. Манай Эхэ орон бүхы дэлхэйн арадуудай замые гэрэлтүүлэгшэ одон, тэдэнэй урдаа хараха бүхы этигэл найдабаринь болонхой. **(Нэрьемэ альга ташалга болобо).**

II.

Пролетарска революциин гайхамшаг сэсэн стратег Ленин Октябрьска революциин илаһанай һүүлээр научна коммунизмые творческо ёһоор үндэһэлэн гаргажа, коммунизм байгуулха эрэлхэг зоримгой, эрдэм наукаар баримталагдаһан агууехэ түсэб зохёоһон байна. Ленинэй хараалһан энэ түсэбэй үнэн зүб байһаниень түүхын ябаса баталан харуулба.

Парти хадаа эгээн түрүүшээр өөрынгөө дотоодын ресурснуудта, сүлөөлэгдэһэн арадайнгаа хүсэ шадалда найдаһан юм. Газаа тээһээ туһа хүргэхэ һэн гэжэ хүлеэлтэшьегүй байгаа: юуб гэхэдэ, империалистнууд советскэ Росси руу интервенци хэхэһээ бэшэ юумэ эльгээдэггүй һэн, контрреволюциин лэ хүсэнүүдые дэмжэхын тула тэдэнэр хайра гамгүйгөөр мүнгэ зөөрэе һарбайдаг байһан юм.

Коммунизм байгуулха тухай Ленинэй хараалһан түсэбэй гол шухала хубинь ороноо электрификацилга байһан юм. ГОЭЛРО гэһэн суута түсэбые «партиин хоёрдохи программа» гэжэ Ленин нэрлэһэн байгаа. **«Советскэ засаг дээрэ бүхы ороноо электрификацилгые нэмэхэдэ коммунизм болоно»** гэжэ Ленин хэлэһэн юм. Бүхы ороноо электрификацилга гээшэ коммунизмын материальна база байгуулха ябадал, түрүү дүй дүршэлэй ба ажалай үндэр бүтээсын үндэһэ һуури дээрэ эгээн түрүүшээр хүндэ индустри хүгжөөлгэ мүн гэжэ Ленин ойлгодог һэн. Мүн тэрэшэлэн таряашадай хэдэн миллион бутархай ажахынуудые нэгэдүүлхэ ленинскэ түсэб болон культурна революци хэхэ ябадал энээнтэй холбоотой байһан юм.

Энэ түсэбые зохёогшо Ленин өөрөө тэрэнэйнгээ бүримүһэн бэелүүлэгдэхые хаража үрьдөөгүй. Ленинэй наһа бараһанай һүүлээр, өөрынь байгуулһан большевистска парти тэрэнэй хэрэгые үнэн сэхээр үргэлжэлүүлэгшэ агууехэ Сталинай хүтэлбэри доро ябажа, энэ ленинскэ түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлбэ.

Электроэнерги үйлэдбэрилхэ талаараа манай гүрэн эгээн һүүлшын һууринуудай нэгые эзэлдэг байгаа. Харин мүнөө үедэ энэ талаараа дэлхэй дээрэ хоёрдохи һуурида гаранхай. Табадахи табанжэлэй турша дотор электроэнерги үйлэдбэрилгэ 84 процентээр ехэ болобо. Советскэ засагай жэлнүүдтэ ехэ ба дунда зэргын хүсэтэй 300 гаран электростанци, тэрэ тоодо 90 гидроэлектростанци баригдажа, ашаглалгада оруулагдаһан байна.

Гансахан Куйбышевска гидроэлектростанци 11,4 миллиард квтч. электроэнерги үйлэдбэрилхэ юм, энэнь 1913 ондо революциин урда тээхи бүхы Россин гаргадагта орходоо 6 дахин ехэ болоно. Куйбышевска гидроэлектростанциин түрүүшын агрегадууд энэ ябажа байгаа 1955 ондо ашаглалгада оруулагдаха юм.

Бидэнэр электрификацилгые саашадаашье улам ехэ хэмжээтэйгээр хүгжөөхэ байнабди. Ерэхэ табанжэл соо дэлхэй дээрэ эгээн томо Братска гидроэлектростанциин түрүүшын агрегадууд Ангара мүрэн дээрэ баригдажа, ашаглалгада оруулагдаха байна.

Энээнһээ уламжалуулан англиийска уранзохёолшо Г. Уэллс тэгшын 1920 ондо бэшэһэн иимэ үгэнүүдые һануулбал һонирхолтой байха байна: «Ленин айхабтар үнэн шүтэнги марксист байһан туладаа али болохо «хооһон түсэб» зохёолгые буруушаадагшье һаа, өөрөө һүүлэй һүүлдэ электричествын талаар тиимэ түсэб зохёожо орошобо ха юм. Россида түрьбэлгүй ехэ электрическэ станцинуудые бии болгохо гэһэн түсэбые бүхы хүсөөрөө тэрэ дэмжэжэ байна. Заха хизааргүй үргэн ой тайгатай, үзэг бэшэг мэдэхэгүй босхи хүнүүдтэй, яяр муу техникэтэй, һалажа һандаржа байһан промышленностьтай, худалдаа наймаагааршье муухан энэ нэмжээ ехэ орон дотор энээнһээ үлүү эрэлхэг зоримгой түсэб табиха гэжэ һанаханшье бэрхэтэй байна даа... Тэрэниие (электрификацииие) Россида хэрэглэжэ байна гэжэ һанаад үзэхыншье тула нилээд хурдан ухаан хэрэгтэй гээшэ ха. Энээн шэнги ехэ юумые би өөрөө һанал сэдьхэлдээ оруулжа юрэдөө бирахаар бэшэ байнаб».

Һонирхолтой утопическа романуудые бэшэһэн хүндэтэ автор Уэллс гээшэ Марс гэжэ планетэ тухай элдэб юумэ таамагаар һанахадаа бэрхэшье һаа, бодото дээрээ байһан ородой газар дайдын ерээдүй үеые хаража шадахагүй байшоо. Эдэ господануудай хэрхэн холо хаража шададаг байһаниинь, мүн тэрэшэлэн научна революционно ухаан бодолой ба агууехэ революционно эршэ зоригой асари ехэ мэргэжэлтэ, хэтэ мүнхэдөө маанарта инаг дүтөөр һанагдаха эсэгэ Владимир Ильич Ленинэй ямар сэсэн мэргэнээр холые харадаг байһаниинь мүнөө эли болоод байна ха юм. **(Үни удаан үргэлжэлһэн нэрьемэ шанга альга ташалга болобо).**

Ороноо индустриализацилха ба электрификацилха талаар хитад арадай ба тэрэнэй правительствын хүсэ шадалаа гаргажа байхада дээрэлхүү тоомжоргүйгөөр мүнөө үедэ хаража байһан зарим нэгэн хүнүүд энээн тухайда һайса бодожо үзэхэ ёһотой байгаа. Маниешье наада барин һагад харадаг байһан хүнүүдтэл адляар эдэ дээрэлхүү господанаршье буруутаха аабза гэжэ бидэнэр этигэнэбди. Нүхэр Мао Цзе-дун түрүүтэй Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро ябаһан агууехэ хитад арад манай советскэ арадтал адляар социализмын илалтые түйлажа шадахал. **(Нэрьемэ альга ташалга болобо).**

Ленинэй уридшалан хараһан юумэнүүд бэелүүлэгдээ. 1920 ондо бүхэли жэл соо үйлэдбэрилэгдэдэг байһан зүйлнүүд: электроэнерги — нэгэ сүүдхэ соо; шэрэм—1,5 сүүдхэ соо; шулуу нүүрһэн—8 сүүдхэ соо; нефть—20 сүүдхэ соо, сахар—7 сүүдхэ соо мүнөө 1955 ондо үйлэдбэрилэн гаргагдана.

Коммунизм байгуулха талаар хараалагдаһан ленинскэ түсэб манай партиин ба советскэ арадай дайшалхы программа болонхой, мүнөө үедэ тэрэ амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Советскэ арад табадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргээд, Октябриин 38-дахи ойе угтажа байна.

1955 оной промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 1950 онойхитой сасуулхада 184 процент, 1940 онойхитой сасуулхада 318 процент болобо; үйлэдбэриин зэр зэбсэгүүдые гаргалга 1950 онойхитой жэшээлхэдэ 189 процент, үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэ — 176 процент болобо.

Зүгөөр амжалта илалтануудайнгаа дүнгүүдые гаргаха зуураа «агууехэ революциин ойн баярые эгээл һайнаар тэмдэглэхэдээ тэрэнэй шиидхээгүй зорилгонуудта хамаг анхаралаа табиха ёһотой» гэһэн Ленинэй захяае һанаха зэргэтэйбди. Эдэ шиидхэгдээгүй зорилгонууд партиин Центральна Комитедэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гаргаһан хэдэ хэдэн тогтоолнууд дотор бидэнэй урда табигданхай.

Хүдөө ажахын асуудалнуудыешье абахада, манай партиин ЦК нүхэр Хрущевой хэһэн элидхэлнүүдээр өөрынгөө пленумүүд дээрэ хүдөө ажахынгаа дутуу дунданануудые хэдэ дахин шүүмжэлһэн ба олон ехэ ехэ тогтоолнуудые гаргаһан байна.

Промышленностиин асуудалнуудаар энэ ябажа байгаа 1955 оной июльдэ нүхэр Булганинай хэһэн элидхэл зүбшэн хэлсэгдэжэ, дэлгэрэнгы шиидхэбэри абтаһан байна. Тэрээн дотор нь манай промышленностиин түргэнөөр хүгжэхэ ябадалые һаатуулдаг гол дутагдалнууд элирхэйлэгдэһэн ба промышленностиин хүдэлмэриие һайжаруулха талаар элитэ ехэ хэмжээнүүд зохёогдоһон байна.

Коммунизмын үндэһэ һуури байгуулха, ороноймнай бэеэ даанхай байха ба өөрыгөө хамгаалха эгээн шухала зүйл болодог манай промышленностиие, илангаяа хүндэ промышленностиие инаг хайрата үхибүүгээ тэнжээһэн мэтээр анхардаг байгаабди. Тэрэ хадаа манай найдабариие нэрэтэй түрэтэйгөөр харюулаа, мүнөөшье харюулжа байна.

Туйлаһан амжалтануудаараа дашуураад байха ёһогүйбди. Манай орон айхабтар ехэ юм, тэрэнэй хэрэглэмжэ хододоо ургажа байдаг, тииһээ тинтэрээ гол капиталистическэ оронуудһаа экономическа талаараа гээгдэжэ ябаһан зандаабди, тиимэһээ амжалтаараа һанаагаа амаржа болохогүй байна. Дутуу дунданануудаа шадахадал түргэнөөр усадхахын тула тэдэнээ зоримгойгоор элирүүлэн гаргаха ёһотойбди. Ургажа, хүгжэжэ байһан анги шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлһээ айха ёһогүй. Үмхирэн хосоржо байһан лэ анги шүүмжэлэлһээ айдаг ха юм.

Дутуу дундананууднай яһала олон. Нэн түрүүн шэнэ техникые, шэнэ технологиие ааляар шудалха ба үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэриин резервнүүдые дутуутаар хэрэглэхэ, жэгдэ бэшээр ажаллаха, үйлэдбэриингээ хүсэнүүдые тааруугүйгөөр хубаарилан табиха гэхэ зэргын дутуунуудтай байнабди. Промышленна продукциин шанарайшье талаар ехэхэн дутагдалнууд бии.

Партиин ЦК-гэй июльскэ Пленумэй шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр эдэ дутагдалнуудаа дары түргэнөөр усадхаха зорилготойбди.

Октябрьска революци боложо, үйлэдбэриин шэнэ харилсаануудай тогтоогдоһоной һүүлээр манай ажахын урагшаа дабшаха гол асуудалнууд гэхэдэ, техническэ дэбжэлтэ түйлаха ба үйлэдбэриие болон ажалые эрхим һайнаар эмхидхэхэ ябадал мүн болоно.

Хүнүүдэй ажалые хүнгэдхэжэ, бүтээсэ ехэтэй болгохын тула ажал ехэтэй хүндэ хүдэлмэринүүдые комплексноор механизацилха, техническэ талаараа түрүү зэргын зэбсэг түхеэрэлгэнүүдые эгээн түрүүшээр ехээр үйлэдбэрилхэ шухала байна. Энэ хадаа, жэшээлхэдэ, булад шудхалгын, кузнечно-прессовэ, крануудые гаргадаг, горнорудна гэхэ зэргын түхеэрэлгэнүүдтэ хабаатай юм.

Наука, техникын айхабтар түргэнөөр хүгжэжэ байһан мүнөө үедэ гээгдэхэ гээшэ капитализмтай хэһэн экономическа мүрысөөндэ гартаһантай адли болоно. Эсэгэ ороноймнгоо ба дэлхэйн наука, техникын шэнэ шэнэ туйлалтануудые түргэнөөр ба үргэн далайсатайгаар нэбтэрүүлжэ шадаал һаа, коммунизмын илахын тула шухала хэрэгтэй ажалай бүтээсые туйлажа, капитализмын урда орохо зэргэтэй байнабди.

Манай ажалай бүтээсэ промышленность дээрэ 1940 онойхитой сасуулхада 1955 ондо хоёр дахин, 1950 онтой жэшээлхэдэ 44 процентээр ехэ болоһон байна. Зүгөөр ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын тула бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэжэ үшөөл шаданагүйбди.

Шэнэ техникын дуталдахаһаа гадна, энээнэй гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, бидэнэр үйлэдбэреэ ба ажалаа һайнаар эмхидхэжэ шаданагүйбди, ажалай түрүү арга дүршэлнүүдые ниитэ дээрэнь дутамагаар нэбтэрүүлнэбди.

Ажалай эмхидхэл һайжаруулха, социалистическэ мүрысөөе саашадань хүгжөөхэ зэргэтэй болоно. Дунда зэргын хүдэлмэришэндэ орходоо хоёр дахин ехэ бүтээсэ туйладаг түрүүшүүлэй арга дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо хэрэгтэй. Эдэ бүгэдэ гансашье промышленностьда бэшэ, харин транспортда ба хүдөө ажахыда хабаатай.

Манай түмэр замай, уһан замай, гол мүрэнэй ба ба автомобильна транспорт табадахи табанжэлэй турша дотор нилээд ехээр ургаһан байна, тэдэнэр түсэбөөшье дүүргэдэг юм. Түмэр замай транспортын ашаа тээлгэ 1955 ондо 1950 онойхидо орходоо 60 процентээр ехэ болобо. Зүгөөр янза бүриин ашаануудые шэрэхэ талаар хараалагдаһан түсэб ехэ дутуутайгаар дүүргэгдэнэ. Түргэнөөр ашаа шэрэдэг боложо байгаашье һаа, транспорт хүсэд дүүрэнээр ашаалагданагүй, тэрэнэй техническэ хэмжээн улам ургажа байгаа эрилтэнүүдһээ холо гээгдэнэ.

Үйлэдбэриин хүсэнүүдые ашагтай һайнаар хэрэглэхэ, ашаануудые холо газарта хэрэгтэ хэрэггүйгөөр зөөдэг ушарые үгы болгохоһоо гадна, транспортые техническэ талаарнь шэнэдхэн зэбсэглэхэ, түмэр замуудые электрификацилга үргэнөөр ябуулха, автоматикые нэбтэрүүлхэ, шэнэ шэнэ тепловозуудые, электровозуудые, далайн ба гол мүрэнэй шэнэ түхэлэй суднануудые, ехэ ашаа тээдэг вагонуудые ба автомобильнуудые үйлэдбэрилжэ, транспортда үгэхэ гээшэ ойрын сагта табигдажа байгаа гол шухала зорилго болоно. Транспортын хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө ажалда шэнэ дэбжэлтэ түйлаха бэзэ гэжэ этигэнэбди.

Манай социалистическэ хүдөө ажахы шэнэ амжалтануудые түйлажа, Октябрьска революциин 38-дахи жэлэй ойе угтаба. Коммунистическэ партиин табиһан зорилгонуудые дүүргэхын тула колхозно таряашад шууд эдэбхитэйгээр ажаллажа байна.

Һүүлэй жэлнүүдэй турша дотор хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар манай парти ехэ ехэ тогтоолнуудые, шанга хэмжээнүүдые абаһан байна. Мүнөө үедэ тэдэнь аша үрэеэ харуулжа эхилээ.

СССР-эй тарилгын талмай 1950 онойхитой сасуулхада 27 процентээр ехэ болоо, тэрэ тоодо 30 гаран миллион га шэнэ газар ашаглагдаһан байна. 1954 онойхитой жэшээлхэдэ кукуруза таригдадаг талмай 4-һөө үлүү дахин ехэдхэгдэбэ. Малажалшье хүгжэжэ байна.

Кукуруза гээшэ манай орон дотор саашадаа ехэ удхашанартай байха ба эгээн түрүүшээр малажалые хүгжөөхэ талаар айхабтар хэрэгтэй гэжэ мүнөө үедэ эли болоод байна. Илангаяа Казахстанда сагай уларилай муушатшье байгаа һаа, энэ 1955 ондо бүхы орон доторнай урда жэлэйхидэ орходоо ехэ ургаса хуряагдаба — энэ жэлэй ноябриин нэгэндэ 1954 онойхидо орходоо 129 миллион пүүд ехэ таряа гүрэндэ тушаагдаһан байна.

Зүгөөр бидэнэр энэ түйлаһанаараа сэдьхэлээ хананагүйбди. Юундэб гэхэдэ, эдеэ хоолой талаар, мүн тэрэшэлэн арадай хэрэглэлэй эд бараа, гутал хубсаһа ба бусад зүйлнүүдые ехээр үйлэдбэрилхын тула хэрэгтэй түүхэй эдүүдэй талаар хүдөө ажахымнай мүнөө үеын хэмжээн улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые хангажа шаданагүй. Хүдөө ажахын машинануудые үйлэдбэрилхэ ба хэрэглэхэ талаар, ажалай эмхидхэлые һайжаруулха, үндэр ургасын түлөө тэмсэхэ талаар үшөөл ехэ дутагдалнуудтай байнабди.

Бии байһан эдэ дутагдалнуудые усадхахын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ хэрэгтэй. Эгээн түрүүшээр ороохото ба техническэ культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ, малажалые хүгжөөхэ ба техникые һайнаар ашаглаха шухала. Тиимэ болоод байхадаа колхознигууднай шанга шадалтай болохо, түүхэй эдүүдэй ба эдеэ хоолой талаар оронойнгоо улам ургажа байгаа хэрэглэмжые хангаха байнабди.

Манай хүсэн түгэлдэр колхозно байгуулалта эдэ зорилгонуудые дүүргэжэ шадаха бэзэ гэжэ этигэнэбди. **(Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалга болобо).**

Манай парти ба правительство советскэ арадай материальна ба культурна эрилтэнүүдые хангахын тула энээнэй урда тээхидээл адли ехэ анхарал 1955 ондошье табижа байба. Хүн зоной худалдан абаха шадабариин ехэ болохо бүри, үнэ сэнгэй химдаруулагдаха тудам орон доторнай эд бараанай эрьесэ ехэ боложо байна. Эд бараа худалдаха талаар хараалагдаһан табадахи табанжэлэй түсэб дүрбэн жэл соо дүүргэгдэбэ.

Хүн зониие хүсэд дүүрэнээр хангаха ябадалдамнай худалдаа наймаанай организацинуудай хүдэлмэриин дутагдалнууд, жэшээлхэдэ, ажалшадай хэрэглэмжые дутамагаар шэнжэлэн үзэхэ, худалдан абагшадта хэрэгтэй эд бараа сат болзор соонь асархагүй гэхэ мэтэнүүд ехээр һаалта хэнэ. Промышленностиин хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай бодото салин хүлһэ 1950 онойхитой сасуулхада 1955 ондо 39 процентээр, 1940 онойхитой жэшээлхэдэ 91 процентээр ехэ болоһон байна, таряашадай олзо доход (хүдэлмэриин нэгэ хүн дээрэ абаад харахада), 1950 онойхитой сасуулхада 1955 ондо 50 процентээр, 1940 онойхитой жэшээлхэдэ 122 процентээр ехэ болоһон байна.

Социально-культурна хэрэглэмжэнүүдтэ — түлбэригүй һуралсал ба стипендинүүдтэ, түлбэригүйгөөр үзүүлэгдэдэг медицинскэ туһаламжа ба путёвконуудта, амаралтада гараһан хүнүүдтэ үгтэдэг түлбэридэ гүрэнэй зүгһөө табигдадаг мүнгэн зөөри 1940 онойхидо орходоо 3,5-һаа үлүү дахин ехэ болобо.

Эдэ бүхы асуудалнуудаар хэрэгтэй хэмжээндээ үшөөл хүрөөгүйбди гэжэ парти ба правительство һайн мэдэжэ байна. Ондоогоор хэлэхэдэ, советскэ хүнүүдэй материальна хэрэглэмжые бүримүһэн хангажа шаданагүйбди. Зүгөөр энэ талаар жэл бүри урагшаал дабшажа ябанабди. Арад зоной ажа-

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

АГУУЕХЭ ОКТЯБРЬСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ РЕВОЛЮЦИИН 38 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Московско Соведэй баярай заседани дээрэ 1955 оной ноябриин 6-да нүхэр Л. М. КАГАНОВИЧЫН хэһэн элидхэл

(Үргэлжэлэл)

на һайн байдалые саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байхын тула хэрэгтэй бүхы арга боломжонууд манай орон дотор бии. Эдэ арга боломжонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэл хэрэгтэй бшуу.

Арад зоной материальна ажана һайн байдалые саашадань дээшэлүүлхын тула партиин Центральна Комитет ба Министрнүүдэй Совет эсэшэ сусашагүйгөөр оролдожо байна. Эдэ бүгэдэ илангаяа гэр байрын асуудалда хабаатай байна. Табанжэлэй турша дотор 150 миллион квадратна метр талмайтай гэр байра ашаглалгада оруулагдаба. Тиигэбэшье, гэр байраар дуталдадаг лэ байһан зандаабди. Тиимэһээ зургаадахи табанжэлэй шухала зорилгонуудай нэгэниинь гэр байра барилгын хэрэгые һайжаруулха ябадал мүн болоно. Барилгын талаар табигдаһан бусад зорилгонуудтай хамта эгээл энэ зорилгые барилгашад нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ зэргэтэй. Тэдэнэр үнэгүйгөөр аад, һайн шанартайгаар барилга хэхэ ёһотой.

Манай орон культурна хүгжэлтын талаар шэнэ амжалтануудые туйлажа, Октябрьска революциин 38-дахи жэлэй ойе угтаба. Һургуулинуудай тоо улам олошорно. Дунда ба дээдэ һургуулинуудта һуралсагшад улам олошорно. Арадай культурын ниитэ дээрээ ургажа байһыень илангаяа эли тодоор харуулдаг Советскэ ороной искусство ба литература улам һалбаржа байна.

Шэнэ, зургаадахи табанжэлэй түсэб бэелүүлжэ эхилхэеэ байнабди. Ажахыгаа хүтэлбэрилхэ талаар гүрэнэй дүүргэдэг үүргэнүүд улам бүри үргэдэжэ байна. Эгээл тиимэһээ гүрэнэй аппарадай хүдэлмэри улам һайжаруулагдаха зэргэтэй.

Арад зонтой саг үргэлжэ таһаршагүй бүхэ холбоо барисаатай байха, гүрэнөө хүтэлбэрилхэ ябадалда үргэн ниитэ ажалшадые хабаадуулха гээшэ гүрэнэй аппарадай хүдэлмэриие һайжаруулха шухала арга нүхэсэл мүн. Энэ талаар профессиональна союзууд, манай гүрэнэй байгуулалтада ехэ һуури эзэлдэг эхэнэрнүүд, орон дотороо капитализмын бии байһан сагые үзөө хараагүйнье һаа, хайшан гэжэ социализм амжалтатайгаар байгуулхаб гэжэ һайса мэдэдэг манай алдарта залуушуул ехэ үүргэ дүүргэдэг байна, саашадаашье улам ехэ үүргэ дүүргэдэг болохо зэргэтэй.

Орон доторхи ба гадаадын зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула өөһэдынгөө гүрэниие бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ ёһотойбди. Манай дүй дүршэл ба арга шадабариие арадай демократиин оронууд хэрэглэнэ. Тэдэ оронуудтай ажахын талаар хэгдэдэг харилсаанууд ба худалдаа наймаан улам ехэ боложо байна.

Тэдээнтэй бэелүүлдэг манай харилсаанууд хадаа нүхэрэй ёһоор туһаламжа үзүүлхэ, бэе бэсынгээ суверенитедые ба арадуудайнгаа адли тэгшэ эрхые сахижа, экономическа хүгжэлтынгөө талые харалсаха гэһэн шэнэ принципүүдһээ үндэһэлдэг юм.

Арадайнгаа ажахын хүгжэлтын түсэбые табихадаа зүбөөр тааруулха, али али талынь бодомжотойгоор харалсаха ёһотойбди. Социалистическэ лагериин оронууд капиталистическэ лагериин оронуудтай мүрысэжэ байна гэжэ хараадаа абахада энэнь илангаяа шухала болоно. Гансаханшье Советскэ Союз бэшэ, харин арадай демократиин бүхы оронууд хүсэ ехэтэ экономическа шэнэ дэбжэлтын замаар хэлбэришэгүйгөөр дабшажа ябана. Дэлхэйн социалистическэ ажахын шэнэ системэ бүрилдэжэ ба бэхижэжэ байна.

Хоёр системэнүүдэй мүрысөөндэ эгээн дээдэ зэргын социалистическэ ажахын системэ илажа гараха гэжэ бидэнэр этигэнэбди. Социализм байгуулха талаар хараалагдаһан ленинскэ түсэбэй социалистическэ лагериин бүхы оронуудта илаха байһандань бидэнэр ажаг һэжэг һананагүйбди. **(Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалга болобо).**

III.

Манай арадай ажахын хүгжэлтын дүнгүүд капиталистическэ системэдэ орходоо социалистическэ системын ямар ехэ булюу һайн байһыень эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ. Хоёр системын ажахы хүгжэхэдөө хоёр тад ондоо үрэ дүнгүүдые харуулна.

Капиталистическэ дэлхэйн промышленна продукциин индекс 1929 оной хэмжээе 100 гэжэ абаа һаа, 1954 ондо 176 болоһон байна. СССР-эй промышленна продукциин индекс 1929 онойхитой зэргэсүүлхэдэ 1954 ондо 1785 гэхэ гү, али 18 дахин шахуу ехэ болоһон байха юм.

Эдэ жэлнүүдтэ Советскэ Союзай промышленна продукциин ургалтын темные дунда зэргээрнь абахада капиталистическэ дэлхэйн энэ үеынхидэ орходоо жэл бүриин таба дахин шахуу ехэ болоно. Бүхы 38 жэл соо̆һоо 20 жэл соонь лэ бидэнэр хүгжэхэ аргатай байгаабди. Яахадааб гэхэдэ, бидэндэ баадхагдаһан дайн сэрэгтэ ба тэрэнэй һүүлээрхи һэргээн бодхоолгодо тэдээн сооһоо 18 жэлынь ошоһон байха юм. Промышленна продукциин ниитэ хэмжээгээр бидэнэр дэлхэй дээрэ США-гэй һүүлээр хоёрдохи һуури эзэлнэбди, олон юумээрээ США-һаа гээгдэжэ ябаһанаа мэдэнэбди. Зүгөөр ниимэ темптэйгээр хүгжэжэ байхадаа, мүн тэрэшэлэн бии байгаа дутагдалнуудаа усадхахадаа экономическа талаараа, ондоогоор хэлэхэдэ, хүн бүриин тоогоор продукци үйлэдбэрилхэ талаараа капиталистическэ оронуудые ахижа гараад, Лениинэй хэлэһэн захяае заатагүй дүүргэхэбди.

Советскэ социалистическэ ажахы түсэбэй ёһоор, кризис уналта ба ажалгүйдэлгэ гээшые үзэнгүйгөөр саг үргэлжэ хүгжэдэг. США хүсэ ехэтэй промышленностьтай, хэды баяншье һаа, капиталистическэ ажахытай байһан дээрэһээ кризистэ орожо, таһалдалтайгаар хүгжэдэг.

38 жэлэй турша дотор капиталистическэ системэ гурба дахин: 1920—1921 онуудта, 1929—1933 онуудта ба 1937—1938 онуудта кризистэ ороһон байха юм. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр США-гэй экономикодо кризисэй шэнжэтэй үзэгдэлнүүд 1948—1949 онуудта ба 1953—1954 онуудта тохёолдоһон байна. Зүгөөр эдэ кризисэй шэнжэтэй үзэгдэлнүүд дэлхэй дээрэ дэлгэрээгүй, тиигэбэшье һаа ажахынь мүнөө үедэ тэнсүүрэе олоод, хүгжэжэ байна гэжэ хэлэхын аргагүй.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр капиталистическэ оронуудай промышленна үйлэдбэриин ургалта хадаа амгалан сагта үзэгдөөгүй ехээр экономикынь сэрэгэй шэнжэтэй боложо байһаар, буу зэбсэг ехээр түхеэрэтдэжэ байһан ушар баримтануудаар тодорхойлогдоно. Хойто-атлантическа бүлэглэлэй (НАТО) оронуудай сэрэгэй хэрэгсэлдэ зорюулагдаһан сэхэ гаргашанууд 1949 ондо 18,5 миллиард доллар байһан аад, 1953 ондо 65 миллиард доллар хүрэтэрөө ехэ болобо. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай урда тээ эдэ бүхы оронууд буу зэбсэгүүдтэ ойройдоо 3,4 миллиард доллар гэхэ гү, али 1953 онойхидо орходоо 20 дахин бага гаргашатай байһан юм.

Иимэ хэмжээнүүд кризисһээ абардаггүй, харин капиталистическэ дэлхэйн зүрилдөөнүүдые, эгээн түрүүшээр ангиин зүрилдөөнүүдые улам хурсадхадаг, улам гүнзэгырүүлдэг байна. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр забастовочно хүдэлөөн дайнай урда тээхидэ орходоо нилээд ехэ болобо, энэнь тушаан болоһон хэрэг бэшэ бшуу.

Жэшээлхэдэ, 1945—1954 онуудай үедэ США-да 27,3 миллион хүнэй хабаадалгатай 43,7 мянган стачканууд боложо, 445 миллион хүдэлмэриин үдэр гээлтэдэ ороһон байна. Харин 1930—1939 онуудай үедэ мүн тэндэ 9 миллион хүнэй хабаадалгатай 20 мянган стачканууд боложо, 142 миллион хүдэлмэриин үдэр хии талада һалаһан юм. Англи, Франци, Баруун Германи, Итали болон бусадшье оронуудаар стачечна хүдэлөөн элитэ ехэ болобо.

1954 оной һүүл багта тусхай бүридхэлэй ёһоор огто ажалгүй хүнүүдэй тоо США-да 3230 мянган хүн болобо, харин профсоюзуудай мэдээнэй ёһоор хүсэд недели хүдэлмэрилдэггүй 13,4 миллион хүнүүдые оруулангүйгөөр ажалгүйшүүлэй тоо 5 миллион хүнһөө дээшэ гараһан байха юм.

Капитализмын хүгжэлтын хуули ёһонуудые хубилгажа шадаха, илангаяа империалистическэ шатада ороһон капитализмын улам бүри хурсадажа байгаа зүрилдөөнүүдые зайсуулха тиимэ ямаршье найдамтай арга үгы юм гэжэ бодото байдал харуулна.

Ушар иимэһээ империализмын эгээл убайгүй, эгээл нэтэрһэн хархис бүлэгүүд уласхоорондын байдалые орёо түгшүүритэй болгожо, сэрэг дай үүдхэжэ энэ байдалһаа «гараха» арга бэдэрнэ. Эгээл эдэ бүлэгүүд баруунай капиталистическэ гүрэнүүдэй политикада нүлөөгөө үзүүлдэг байгаа, мүнөөшье үзүүлһээр зандаа. Тэрэнэй эсэстэ уласхоорондын байдал 1953—1954 онуудта айхабтар түгшүүрилтэй, аюултай болоһон байха юм.

Энэ хоёр жэлдэ болоһон нэгэ хэдэн баримтануудые һануулха хэрэгтэй байна: Баруун Германиие дахяад зэбсэглэхэ тухай парижска хэлсээнүүд ба тэрэниие Хойто-атлантическа эзэрхэг түримхэй бүлэглэлдэ оруулалга; Зүүн-Урда Азида «СЕАТО» гэжэ хархис шунахай бүлэглэлые бии болголго; турецко-пакистанска сэрэгэй договор баталалта, тэрэнь мүнөө Иран, Ирак ба үнгэржэ ерэхэдээ... Англиие оруулалсаһан табан оронуудай бүлэглэл болгогдобо; США ба Урда Корейн хоорондо баталагдаһан сэрэгэй хэлсээнүүд, Хитадай Арадай Республикын газар дайда болохо Тайвань арал дээрэ американска сэрэгэй флодой дали доро хоргодоһон Чан-Кай-шин бүлэг дээрмэшэдэй ба США-гэй хоорондо баталагдаһан сэрэгэй хэлсээнүүд, мүн тэрэшэлэн Японие дахяад зэбсэглэхэ ябадалые түргэдхэхэ тухай США Япони хоёрой баталһан хэлсээн болоно.

Эб найрамдалай түлөө ба ондо ондоо социально-политическэ системэнүүдэй эбтэйгээр ажабайхын түлөө тэмсэдэг политикаяа үргэлжэлүүлэн, Советскэ Союз агуухэ Хитадай Арадай Республикатай, Польшотой, Чехословакитай, Венгритэй, Румынитай, Болгаритай, Германска Демократическа Республикатай, Албанитай, Монголой Арадай Республикатай, Корейскэ Арадай-Демократическа Республикатай ба Вьетнамай Демократическа Республикатай хамта энэ аюултай эрхэ байдалые зайсуулха гэжэ эдэбхитэйгээр оролсобо. Уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха ябадалда шэглүүлэгдэһэн хэдэ хэдэн алхамууд удаа удаагуур хэгдэһэн байна. Тинхэ зуураа, айхабтар шухала үрэ дүнгүүд туйлатдаа гэжэ мүнөө үедэ бүгэдэ мэдэрнэ. Корейдэхи дайн сэрэгые болюулга ба Индо-Хитадтахи дайе зогсоолго эгээл энэ талаар хэгдэһэн түрүүшын ехэ алхамууд байһан юм.

Советскэ правительствын ба арадай демократиин оронуудай правительствонуудай гансахан һүүлэй жэл соо абаһан шухала хэмжээ-ябуулганнуудые һанаад үзэе:

Буу зэбсэг хороохо, атомна зэбсэгые хорихо ба шэнэ дайнай аюулые зайсуулха талаар 1953 оной майн 10-да Советскэ Правительствын оруулһан түүхэтэ дурадхалнууд.

Советскэ Союз Арадай Югослави хоёрой хоорондохи ахадүүгэй ба хани барисаата харилсаануудые дахяад һэргээлгэ, эдэ харилсаануудые политическэ, экономическа ба культурна талаарнь саашадань амжалтатайгаар хүгжөөлгэ. Энэ хадаа имагтал Советскэ Союзда ба Югославида хабаатай бэшэ, харин эб найрамдалай, демократиин ба социализмын хэрэгые бэхижүүлхэ талаар айхабтар шухала удхашанартай.

Австрийска гүрэнэй договорые баталалга.

Индиин Премьер-Министр Джавахарлал Неругэй Советскэ Союзда ерэлгэ ба Советскэ Союз болон Индиин Республика хоёрой хоорондохи хани барисаата харилсаануудай улам бэхижэлгэ.

Бирмын Премьер-Министр У Нугай Советскэ Союзда ерэлгэ ба Советскэ Союз Бирма хоёрой хани ёһоной харилсаануудай саашадаа улам бэхижэлгэ.

Бүрин эрхэтэ, эбтэй гүрэнүүд болохо СССР ба Германска Демократическа Республика хоёрой хоорондохи харилсаануудые хүгжөөхэ тухай договор баталалга. СССР ба Германска Федеральна Республика хоёрой хоорондо дипломатическа харилсаануудые тогтоолго.

Хани барисаа, харилсан ажаллалга ба бэе бэедээ туһалалсалга тухай СССР Финлянди хоёрой хоорондохи договорой хүсэндөө байха болзорые 20 жэлээр хойшолуулга.

Порт-Артур гэжэ далайн-сэрэгэй базаһаа Советскэ сэрэгүүдые гаргалга, мүн тэрэшэлэн Порккала-Удд гэжэ советскэ далайн-сэрэгэй базые үгы болголго.

Энэ хадаа юрын дипломатическа ябуулганууд бэшэ, харин эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ зуураа, Советскэ Правительствын, манай ленинскэ партиин ба тэрэнэй ЦК-гэй хэһэн айхабтар ехэ удхашанартай бодото хэрэг мүн. **(Нэрьемэ альга ташалга болобо).**

Гансашье манай ороной ажалша ниитэ бэшэ, харин манай Эхэ оронһоо холо саана байһан хүн зон энэ политикые тон халуунаар һайшаана. Энэ хадаа Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин политикые үргэлжэлүүлһэн ябадал мүн.

Ахир һула байһан дээрэһээ иимэ политика ябуулна гэжэ империализмын худал хуурмагаар хашхараашад баталхые һэдэдэг. Харин бидэнэр ургажа байгаа тон ехэ һүр хүсэтэй байһан дээрэһээл эб найрамдалай аша туһын тула эдэ бүгэдые хэдэг байгаабди, хэжэшье байнабди. Хэншье байтагай, илангаяа энээнэй урда тээ манда халдаад үзэһэн заримашуул хүсэ шадалыемнай туршаха гээгүй һаань дээртэхэ һэн гэжэ хэлэхэ байнабди.

Советскэ Союзай ба эб найрамдалай, демократиин болон социализмын лагериин улам бүри ургажа байгаа эбдэршэгүй хүсэндэ бидэнэр энээнэй урда тээхиһээ үлүүгээр этигэнэбди. **(Альга ташалга болобо).**

Эб найрамдалай хүсэнүүд улам ургаа гэжэ бидэнэр мүнөөдэр хэлэжэ шадаха байнабди. Арадуудай хүсэн гээшэ шиидхэхы хүсэн мүн, арад зон, тэрэ тоодо империалистическэ оронуудташье байһан хүнүүд милитаристнуудай түлөө зобохо, хосорхо дурагүй байна. Эгээл тиимэһээ буржуазиин саана наанаяа бодожо үзэдэг зарим хубиинь арад зоной улам ехээр эсэргүүсэжэ байхыень мэдэрхэдээ, уласхоорондын түгшүүрилые элитээр һуларуулха ябадалтай эбсэхэ баатай болоһон юм.

Хэрбээ һүүлэй үе болотор баруун гүрэнүүд уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха талаар ямар нэгэн элитэ алхам хээгүй байгаа гээшэ һаа, энэ жэлэй июль һарада дүрбэн гүрэнэй правительствонуудые толгойлогшонорой Женевэдэ болоһон зүблөөн дээрэ США-гэй, Великобританиин ба Франциин правительствын түлөөлэгшэд Советскэ Союзтай хамта эдэбхитэйгээр ба үрэ ехэтэйгээр ажаллаһан байха юм. Женевскэ зүблөөн дээрэ өөһэдынгөө арад зоной захяае нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэһэн Советскэ делегациин элитэ ехэ үүргые шухалашалан тэмдэглэхэ гээшэ манай патриотическа уялга мүн гэжэ тоолохо байнабди. **(Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалга болобо).**

Дүрбэн гүрэнэй правительствонуудые толгойлогшонорой Женевскэ зүблөөн бүхы уласхоорондын байдалда болоһон айхабтар ехэ ба шухала удхашанартай событи байба. Эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг бүхы хүнүүд тэрэниие һайшаан угтаһан байна.

Зүгөөр Женевскэ зүблөөнэй дүүрэһэнэй һүүлээр Советскэ Союзай бодото дээрэнь, жэшээлхэдэ, армияа 640 мянган хүнөөр хороожо тон ехэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэдэнь Женевскэ зүблөөндэ хабаадалсаһан бусад гүрэнүүд ямаршье тиимэ алхам хээгүй, харин Женевэдэ тогтоогдоһон ёһо заншалһаа гэдэргээ сухариһан байха юм.

Женевскэ зүблөөнэй һүүлээр эб найрамдалай түлөө тэмсэхэдэ таатай зохид эрхэ байдал тогтоошье һаа, эб найрамдалай дайсад арадуудай энхэ амгалан байдалые эбдэжэ шадахагүй гээд һанаа амархан байхаар үе бэшэ гэжэ бидэнэр тоолдог байгаабди, тоолоһооршье байнабди.

Мүнөө үедэ дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевэдэ боложо байгаа зүблөөн тээшэ бүхы дэлхэйн олониитын анхарал хандуулагданхай. Европодо аюулгүй байдалые хамтаараа сахиха тухай асуудалые Советскэ правительство гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевскэ зүблөөнэй шухала асуудал мүн гэжэ тоолоно.

Шэнэ дайн сэрэгые зайсуулха, Европын бүхы оронуудай, эгээн түрүүшээр гитлеровскэ добтолгодо дайрагдаһан оронуудай аюулгүй байдалые сахиха талаар эгээ мүнөө үедэ бодото хэмжээнүүд абтаха ёһотой гэжэ Европын арадууд тон зүб лэ эрилтэ табина гээшэ. Советскэ дурадхалнууд эгээл энэ зорилгодо бүримүһэн тааралдана.

Баруун гурбан оронуудай түлөөлэгшэд эдэ дурадхалнуудта ямар харюу үгөөб? Тэдэнэр үнгэржэ ерэхэдээ бүхы Германида милитаризмые һэргээн бодхоогоод, Советскэ Союзда ба арадай демократиин оронуудта эсэргүү шэглүүлэгдэһэн Хойто-атлантическа бүлэглэлдэ дахяад зэбсэглэгдэһэн нэгэдэмэл Германиие оруулая гэжэ бүри түрүүшээр дурадхаһан байна. Иимэ дурадхалнуудые Советскэ правительство буруушаадаг байгаа, саашадаашье буруушааха байна.

Советскэ арад өөрынгөө правительствые бүримүһэн дэмжэхэ зуураа, иигэжэ хэлэхэ байна: Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайн соогуур немец империализмые бута сохижо, Европын бусад а… дуудтай хамта улаан шуһаяа урадхуулаа һэм… Тиигээд, бүхы арадуудта, тэрэ тоодо германска ар… та аюул тохёолдуулан, тэрэ немецкэ империализм… өөһэдынгөө гараар һөөргэнь һэргээхын түлөө тии… жэ бута сохёогүй, улаан шуһаяа урадхуулаагүй һ… ди. **(Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалга болобо…)**

Германи эб найрамдалда дуратай ба демокра… ческа гүрэн боложо нэгэдүүлэгдэһэй гэжэ бидэ… хүсэнэбди. Энэ хадаа Советскэ правительствын э… шууд һанамжа мүн, тэрээнһээ бидэнэр халта… сухарихагүй байнабди. Хоёр асуудалые нэгэ д… хэлсэхэ гэжэ зүбшөөһэн байнабди. Тиигээд бай… дамнай Европын аюулгүй байдалые сахиха ту… тон ехэ асуудалые германска асуудалай далимда… бижархиһан удхатай болоногүй ха юм. Баруун г… бан гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд лэ тиигэжэ табиха һ… ди гэжэ буляалдана бшуу.

Женевскэ зүблөөнтэй дашарамдуулан хэһэн… дүүлгэ соогоо Германска Демократическа Республи… кын правительство германска асуудалые шиидх… арга замууд тухай һанамжа болон дурадхалну… оруулһан байха юм. Энэ программыень Совет… правительство дэмжэнэ. **(Альга ташалга болобо).**

Буу зэбсэг хороохо ба атомна зэбсэгые хори… гээшэ эб найрамдалые бэхижүүлхын түлөө тэмс… дэ арадуудай табидаг эгээн шухала эрилтэнүү… нэгэн мүн. Советскэ правительствын оруулһан… радхалнууд бултанда мэдээжэ. Буу зэбсэгые хи… ябадал тогтоогоод лэ дүүрэхэ ёһотой гэжэ США… түлөөлэгшэд дурадхана.

Харин бидэнэр улам бүри зэбсэглэжэ байһан я… далда бэшэ, харин буу зэбсэгүүдээ хороохо ябада… хиналта табихые хүсэнэбди. Буу зэбсэг түхеэрэл… болюулха ба атомна зэбсэгые хорихо тухай ору… һан дурадхалнуудаа гэдэргэнь бусаажа шадаха… байнабди.

Арад зон хооһон үгэнүүдые бэшэ, харин бод… хэрэг хэхые, буу зэбсэг хороохо тухай минил үр… нуудые бэшэ, харин бодото дээрэнь буу зэбсэг… ряаха ба атомна зэбсэг хорихые хүлеэжэ байна.… зэбсэг хуряаха талаар манай хэдэг тэмсэлые б… дэлхэйн арад зон эдэбхитэйгээр дэмжэхэ бэзэ г… этигэнэбди. Бидэниие гансашье Европын арад… бэшэ, харин дэлхэйн политикада улам бүри ехэ у… гэ дүүргэдэг боложо байгаа Азиин ба Африкын а… дууд дэмжэхэ байна. **(Альга ташалга болобо).**

Октябрьска революци ба дэлхэйн хоёрдохи да… да илажа гараһан ябадал хадаа национально… лөөлгын хүдэлөөнэй хүгжэлтэдэ, зүүн зүгэй ко… ниальна болон дуллыданги оронуудай сүлөөлэгд… хэрэгтэ түүхэтэ ехэ үүргэ дүүргэбэ.

Азиин ба Африкын олохон оронууд дэлхэйн хо… дохи дайнай һүүлээр эгээн түрүүшынхеэ бэеэ даа… хай байдалтай болобо. Бүгэдэниитын эб найрам… лые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ Азиин ба Афри… 29 оронуудай Бандунгска конференци ехэ үүр… дүүргэһэн юм. Советскэ Союз, манай парти ха… эрхэ сүлөөгэйнгөө ба бэеэ даанхай байдалайнгаа… лөө тэмсэһэн эдэ оронуудай арадуудай талада хо… доо байдаг һэн, тэдээндэ морально-политическэ д… жэлгэ үзүүлдэг байгаа, мүн саашадаашье үзүү… байна.

Агуухэ Индидэ, Бирмэдэ ба Афганистанда нү… Н. А. Булганинай ба Н. С. Хрущевой һаяар ошолго… Индиин, Бирмын, Афганистанай, бүхы зүүн з… арадуудтай Советскэ Союзай арадуудай хани бар… саае улам саашадань бэхижүүлхэ бэзэ гэжэ этигэ… бди. **(Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалга бо… бо).**

Гүрэнүүдэй хоорондохи арсалдаанууд хэлсээ хэ… шиидхэгдэхэ ёһотой гэһэн Советскэ Союзай бари… талдаг хараа шугам бүримүһэн зүб байба гэжэ 19… оной уласхоорондын харилсаануудай хүгжэлтын д… дүршэл харуулба. **(Альга ташалга болобо).**

«Хүйтэн дайн» гэдэгые болюулха, гүрэнүүдэй хо… рондо үни удаан саг соо байха эбтэй һайн харилса… нуудые тогтоохын тула хэрэгтэй бүхы арга боломж… нууд дэлхэй дээрэ мүнөө үедэ бии байна. Энээнэй т… лада хархис шунахай империалистическэ хүсэнү… улам ехээр түригдэжэ, арадуудайнгаа эб найрам… лые правительствонууд бодото дээрэнь хангаха ё… той байна.

Эб найрамдалай түлөө, хоёр системын эбтэйгэ… ажабайхын түлөө тэмсэлдэ нилээд ехэ амжалтану… туйлагдаа гэжэ Агуухэ Октябрьска социалистичес… революциин 38 жэлэй ойн һайндэртэй дашарамду… лан, бидэнэй согсолон гаргажа байгаа үрэ дүнгү… баталан харуулна. Эб найрамдалай түлөө тэмсэ… арадуудай нэгэдэл улам бүри бэхижэжэ байна.

Эртээнһээ бэеэ һамааруулха хэрэггүй, эб найра… далай түлөө тэмсэл гээшэ һэргэг хёрхо байхые, ха… хис шунахай политикые элиршэлэн сохихые, эб на… рамдалай фронтые бэхижүүлхые эринэ гэжэ эб на… рамдалай ба арадуудай хани барисаанай түлөө тэ… сэдэг хүн бүхэн һайса мэдэнэ.

Октябрьска революцяар бии болгогдоһон советс… гүрэн бүхы дэлхэйн арадуудай эб найрамдалай, ха… барисаанай ба ахадүүгэй харилсаанай найдам… тулгуури мүн байгаа, мүнөөшье байһаар гэжэ бүх… оронуудай арад зон ба ажалшад батаар найдаг… **(Үни удаан үргэлжэлһэн нэрьемэ альга ташалга б… лобо).**

IV.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ револю… манай Эсэгэ орониие бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ тон е… суудa гаргаба. Тэрэ хадаа манай орониие бүхы дэ… хэйн үмэнэ алдар габьяатай болгожо, хүтэлбэрилх… революционно хүсэн, дарлалта мүлжэлгэһөө бүрим… һэн сүлөөлэгдэһэн шэнэ общество бии болгохо за… хүн түрэлтэндэ зааһан гэрэлтэ одон болгоһон бай…

Эгээл тиимэһээ Октябрьска революци уласхоор… дын туйлай ехэ удхашанартай байгаа, мүнөөш… тиимэ байһаар. Тэрэ хадаа дэлхэйн событинууд… ябасада, хүн түрэлтэнэй, эгээн түрүүндэ хүдэлмэр… шэн ангиин түүхэтэ хуби заяанда улам бүри шиидх… хы нүлөө үзүүлдэг байгаа, мүнөөшье үзүүлһээр. М… нөөдэр бүхы дэлхэйн хэдэн зуун миллион жир… хүн зон Октябрьска революциин алдар габьяае, ту… хэтэ удхашанарые үнэн зүрхэнһөө мэдэржэ байна…

Советскэ хүнүүд гээшэ өөрынгөө Эхэ орондо ду… ладаг патриодууд мүн, тиихэ зуураашье тэдэнэ… пролетарска интернационалистнар байгаа, саа… даашье тиимэ байха, эгээл тиимэһээ дэлхэйн бүх… оронуудай үргэн ниитэ арад зонтой ба хүдэлмэриш… ангитай советскэ арадые батаар нэгэдүүлһэн холб… барисаае хэншье, хэзээдэшье эбдэжэ шадахагү… **(Альга ташалга болобо).**

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

АГУУЕХЭ ОКТЯБРЬСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ РЕВОЛЮЦИИН 38 ЖЭЛЭИ ОЙ

(Түгэсхэл)

эл энээн дээрэhээ, Октябрьска революцяар бии гдоhон манай гүрэн бусад оронуудай дотоодын үүдтэ хамаархана гэhэн удхатай бэшэ юм. «Ре-циие ондоо тээнгэнь зөөлгэхэ тухай» асуудалаар й агуухэ багша Ленинэй хэлэhэн үгэнүү-тиимэ худал хуурмаг баталамжа тараадаг хү-эй мэдээ hаань үлүү болохогүй байгаа: «Ондоо до хүнэй дураар лэ революци болошодог гэжэ даг зон бии... Эдэ хүнүүд нэгэн гэбэл ухаа муу-шуул, үгы гэбэл хорото дайсад мүн» (27-дохи 441-дэхи нюур).

най талаhаа «революционно дай» хэхэ ёhотой «зүүнэй хараа бодол» баримталдаг хүнүүдэй эшые элирхэйлхэ зуураа, 1918 ондо Ленин нигэ-бэшээ hэн: «Ангиин зүрилдөөнүүдэй хурсадаhа-хэмжээгээр хүгжэдэг революциие «яаруулха» ые ходоодоо буруушаадаг марксизмhаа бүри-эн хахасаhан ябадал мүн гэжэ «иимэ теори» ха-даха байна. (27-дохи том, нюур 49).

Империализм өөрөө революциие үүдхэн түргэдхэг-ь мүн. Орон бүхэндэ ангиин зүрилдөөнүүдэй адаха хэмжээгээр хүдэлмэришэн анги ба ажал-таряашад хүсээ нэгэдхэдэг, худалшадай хэлээ-ёhoop газаа тээhээ «асарагдадаг бэшэ», харин эй өөhэдынь дундаhаа национальна хүтэлбэри-д илгаран гарадаг, ангиин түрүү хүсэн — ре-ционно парти тэмсэлэй дүлэн соогуур эмхидхэг-э хатуужадаг байна.

Революционно үзэл бодол гээшэ хилэ хаалтые мэ-эгүй, харин ямаршье табилгагүйгөөр, хургануу-гааншье сараае абхуулалтагүйгөөр бүхы дэлхэй гүүр аяншалжа ябадаг ха юм. **(Зал соо шэмээ-болоно).**

«Коммунистическэ партиин манифестые» Маркс, Энгельсын зохёон гаргаха үедэ радиошье, телефон-, самолёдшье байгаагүй юм. Зүгөөр, Маркс, Эн-гельсын үхэлгүй мүнхэ үзэл суртал дэлхэйн хамаг ан тохойгоор таража, бүхы оронуудай хүдэлмэ-э ниитын hанал бодолдо нэбтэрэн ороhон юм. hээ тиинтэрээ мүнөө үедэ, хоридохи зуун жэлдэ, Маркс, Энгельс, Ленин, Сталинай агуухэ үзэл сур-арад зоной дунда дэлгэрээд, иладагшье байгаа, шадаашье илаха байна! **(Альга ташалга болобо).** Хэрбээ XIX зуун жэл капитализмын саг үе байгаа XX зуун жэл социализмын ба коммунизмын н мандаха саг үе мүн болоно. **(Үни удаан үргэл-жэлhэн альга ташалга болоно).**

Олон түмэн арад зон соо тон багаар hанагдаха 240 гаан гэшүүдтэй манай парти 1917 оной Октябрьда эн миллион хүдэлмэришэд, таряашадые дахуулан жа, капитализмые илалта түгэсөөр дараhан бай-юм. Энэ хадаа тэрэнэй баримталдаг үзэл бодолой абтар ехэ хүсэтэй байhыень харуулна ха юм. **(Альга ташалга болоно).**

Зориг бадаруулагша ба эмхидхэхы ямар ехэ хү-hөө боложо, Октябрьска революцида илажа га-бабди, мүн тэрэшэлэн бусад бүхы амжалтануу-яажа туйлаабибди гэжэ хүдэлмэришэн анги ба ай арад хүсэд hайн ойлгодог. Энэ хүсэниинь ьшевигүүдэй агуухэ, баатарлиг Коммунистиче-парти болоно гэжэ тэдэнэр мэдэдэг.

Хэрбээ дарлалта мүлжэлгэ доро байhан ажалша-хэдэн зуун жэл соо хэhэн тэмсэлынь пролета-дагүйгөөр илалта туйлажа шадаагүй байгаа гээ-haa, хүдэлмэришэн ангиин байбашье, револю-нно, түрүү марксистско-ленинскэ теорёор зэбсэг-hэн, арад зонтоёо нягта холбоотой Коммунистиче-партигүйгөөр илалта туйлажа болохогүй байгаа э манай революциин дүй дүршэл харуулна.

Үнэн зүб юумые эрид шууд баримталдаг байhа-раа манай парти хүсэтэй. Тэрэ хадаа уйдхар га-удалтай үедэшье, баяр баясхалантай сагташье хо-додоо хүдэлмэришэдтэй, ажалшадтай нэгэн хамта ябадаг, ажалшадые hургадагшье, тэдээнhээ hургаал абадагшье байгаа. Таби гаран жэлэй турша дотор илалта түгэс иимэ алдарта замые ябажа гарахадань манай партида булад хатуу зориг, өөрынгөө хэрэгэй үнэн зүб байhанда хэлбэришэгүй, научна коммунизмhаа үндэhэтэй, бата бэхэр этигэл хүдэлмэришэн ангида ба бүхы арад зондо айхабтар үнэн сэхэ байлга хэрэгтэй байhан юм. **(Альга ташалга болобо).**

Эгээл тиимэ дээрэhээ манай советскэ арад парти тухайгаа агуухэ Ленинэй хэлэhэн үгэнүүдээр иигэжэ дабтана: «Бидэнэр тэрээндэ этигэнэбди, тэрэ хадаа манай саг үеын ухаан бодол, оюун сэдьхэл ба нэрэ хүндэ болоно гэжэ харадаг байнабди». **(Альга ташалга болобо).**

Хэрбээ ажалша хүнэй, юрын зоной ябажа гараhан хэдэн зуун жэлэй хүшэр хүндэ замые хараха болоо haa, тэдэнэр хирэ тооhондо даруулшаhан «затагар хара» ябаха ёhотой гэжэ, иимээр анхан бурханай бии болгоол хада үеын үедэ энээнээ алдахагүй гэжэ тоолодог байhан юм. Зүгөөр мүнөө үедэ хараха болоо haa, манай советскэ хүн культура ехэтэй, өөрынгөө оронойн бодото эзэн, өөрынгөө түрэл социалистическэ Эхэ оронoop тон ехээр омогорходог, өөрынгөө хэhэн юумые бодото ёhoop сэгнэдэг болоо ха юм. Эгээл тиимэhээ манай агуухэ Коммунистическэ партида жинрэй зон иимэ халуунаар юундэ дуралха болооб гэжэ бултанда ойлгосотой болоно. **(Үни удаан үргэлжэлhэн нэрьемэ альга ташалга болобо).**

Манай парти өөрынгөө XX съездые угтажа байна. Бүхы араднай съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахаар бэлдэнэ. Партиин XX съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөөн бүхы Советскэ Союз дотор улам үргэдэжэ байна.

XX съездын гаргаhан тогтоолнууд манай арад зониие коммунизмын алдарта шэнэ илалтануудта зоригжуулан эмхидхэхэ бээ гэжэ арад зомнай, партимнай, тэрэнэй Центральна Комитет этигэжэ байна.

Сэсэн мэргэн, шэрээгдэмэл булад Центральна Комитет түрүүтэй манай парти бата бэхи нэгэдэлтэйгээр өөрынгөө съездые угтажа ябана. **(Альга ташалга болобо).**

Арад зонтоёо партиимнай нягта нэгэдэл, советскэ арадай хатуу жагсаал, арадай демократиин оронуудай ба бүхы оронуудай ажалшадтай ахадүү ёhоной хани барисаан — эдэ бүгэдэ ямаршье дайсадhаа айха hүрдэхэгүй айхабтар ехэ хүсэн мүн, тэрэ хадаа эб найрамдалай ба социализмын илаха замда тохёолдоhон бүхы haaлта бэрхэшээлнүүдые хяа хамха сохижо гарахал. **(Үни удаан үргэлжэлhэн альга ташалга болобо).**

Нүхэдүүд! Октябрьска революци хадаа хэдэн зуун жэлэй турша дотор гэгээн гэрэлтэйгээр орьёлон байдаг арад зоной эршэ шадалай эли тодо, хүсэ ехэтэ жэшээ мүн боложо үгэнэ. Тэмсэлэйнгээ энэ замые жэл бүхэндэ эрьен харахадаа бидэнэр арад зоной хүсэ шадалай, оюун ухаанай ба зохёохы ажалай гүн гүнзэгы coohoo өөhэдынгөө саашанхи тэмсэлдэ, өөhэдынгөө ерээдүйдэ, коммунизмын шэнэ ехэ илалтануудые туйлаха ябадалда хэрэгтэй бүри ехэ хүсэнүүдые оложо абанабди.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин туг доро, Маркс, Энгельс, Ленин, Сталинай туг доро, Коммунистическэ партиин ба тэрэнэй Центральна Комитедэй хүтэлбэри доро ябажа, бидэнэр иладаг байгаабди, саашадаашье илахабди, урагшаа дабшадаг байгаабди, коммунизмын түгэс илалтын түлөө улам бүри урагшаа дабшахабди! **(Үни удаан үргэлжэлhэн нэрьемэ ехэ альга ташалга болобо. «Манай түрэл Коммунистическэ парти мандаха болтогой!» «Ура!» гэhэн абяанууд дуулдана).**

Улаан талмай дээрэ парад ба демонстраци болобо

Агуухэ Октябриин 38 жэлэй ойе советскэ хүнүүд баяр баясхалантайгаар угтаа.

Манай Эсэгэ оронoй омогорхол ба алдар соло манай столица — Москва гоё hайханаар шэмэглэгдэнхэй байгаа. Эртэ урдын Улаан талмай дээрэ сэрэгэй парад ба ажалшадай түлөөлэгшэдэй жагсаал болоо.

Талмай дээрэ байгшадта ехэ hонирхолтой, hайхан байба. КПСС-эй ЦК-гэй Октябрьска Уряануудые бэшээтэй улаан бүдүүдээр ГУМ-эй байшан гоёон шэмэглэгдэhэн байгаа. «38» гэhэн тоо Советскэ гүрэнэй гараhан замые харуулна. Гэрэй ханын тэг дунда В. И. Ленинэй ба И. В. Сталинай портредүүд тугуудаар бүрхөөгдэнхэй харагдана.

Спасска башниин часай алталагдаhан стрелкэ арбан часта ойртобо. Айлшад Ленин ба Сталинай Мавзолей тээшэ шэртэн харанад. Нэрьемэ альга ташалган болоно.

Нүхэд Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, Н. С. Хрущев, А. Б. Аристов, П. Н. Поспелов, Д. Т. Шепилов, маршалнууд, адмиралнууд, генералнууд Мавзолейн трибуна дээрэ гаранад.

Кремлёвско курантнуудай абяан талмай дээгүүр эли тодоор аалихан ханхинан дуулдана. «Парад номгон!» гэhэн команда дуулдана. Парадта хабаадахын тулада Улаан талмай дээрэ, тэрээндэ дүтэ шадарай үйлсэнүүд болон талмайнууд дээрэ зогсожо байhан сэрэгшэд абяа шэмээгүй болоод зогсоно. Спасска башниин үүдэнhээ нээмэл машинаар СССР-эй Оборонын Министр Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуков гаража ерэнэ. Парадые командалагша Советскэ Союзай Маршал К. С. Москаленко машинаараа урдаhаань гүйлгэн ошожо угтана. «Ура!» хашхаралдаан болоно. Оркестр «Угталгын марш» наадана.

Машинанууд Мавзолейн тад урдань ерээд уулзана. Маршал К. С. Москаленко Оборонын Министртэ рапорт үгэнэ.

Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуков сэрэгүүдэй урдуур ябажа эхилнэ. Сэрэгэй академиин hурагшадые, морягуудые, суворовецууд болон нахимовецуудые, хилын харуулшадые тэрэ амаршална... Оборонын министр сэрэгүүдэй урдуур ябаhанайнгаа hүүлээр Мавзолейн трибуна дээрэ гараад үгэ хэлэнэ.

Сэрэгүүдэй баярай марш эхилнэ. Советскэ Союзай Маршал К. С. Москаленко машинада hуугаад түрүүлэн ябажа гарана. Удаань эдир залуу барабаншигууд гарана. Фрунзын нэрэмжэтэ Сэрэгэй академиин hурагшад Мавзолейн урдуур ябажа гарана.

Ф. Э. Дзержинскын нэрэмжэтэ, Ленинэй ордентo ба Суворовой нэгэдэхи шатын ордентo артиллерийскэ инженернэ академиин, Сталинай нэрэмжэтэ, Ленинэй ордентo бронетанково сэрэгүүдэй академиин, Куйбышевай нэрэмжэтэ, Улаан тугта сэрэгэй-инженернэ академиин, профессор Жуковскиин нэрэмжэтэ, Улаан тугта, Ленинэй ордентo агаарай-сэрэгэй инженернэ академиин hурагшад жагсаалаар ябажа гарана.

Эхэ оронoймнай хилэнүүдые хёрхоор сахигшад — хилын харуулшадай жагсаалаар ябажа гарахадань хүн зон ехээр баясан харaa.

Тульска ба Калининска училищинуудай суворовецуудай гарахада трибуна дээрэ дахяад альга ташалган болоно.

Далайн-Сэрэгэй Флодой эдир түлөөлэгшэд — нахимовецууд, Ленинградска нахимовска училищиин hурагшад жагсаалаар ябажа гарана.

М. И. Калининай нэрэмжэтэ Тамбовско Улаан тугта, Суворовой ордентo гвардейскэ дивизи талмай дээгүүр ябажа гараа. Тэдэнэй hүүлээр советскэ авиадесантна сэрэгүүд ябажа гараа. Артиллерийскэ частьнуудай ябажа гарахада талмай дээрэ байгшад ехээр hонирхон харaa.

Удаань томо калибрын буунуудые ба зенитнэ пулемёдуудые шэрэhэн машинанууд ябажа гараа. Дундуур ба ехэ калибрын советскэ реактивна буунууд — «Катюшанууд» гараа.

Артиллерийскэ гусеничнэ тягачнууд Улаан талмай дээрэ гаража ерэнэ. Тэдэнэр зенитнэ буунуудые шэрэжэ ябаа. Томо миномёдуудай сэрэгшэдэй гарахадань хүн зон нэрьемэ альга ташалгаар тэдэниие угтаа. Удаань, холо буудадаг артиллери, дунда зэргын ба ехэ хэмжээнүүдэй зенитнэ буунууд ябажа гараа.

Тусгаар ехэ хүсэтэй холо буудадаг тон томо буунуудай колонно парадай түгэсхэлдэ талмай дээгүүр ябажа гараа.

Заншалай ёhoop, парадай дүүрэхэдэ суглуулагламал оркестр баярай марш наадаа.

Сэрэгүүдэй жагсаалаар ябажа гараха үедэ Улаан талмай дээгүүр самолёдууд ниидээ. Реактивна самолёдууд сахилгаан шэнгеэр зурд гэлдэн гараа.

Алдар суута советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй эб найрамдалые болон манай Эхэ оронoй аюулгүй байдалые батаар сахижа байhыень Улаан талмай дээрэ болоhон сэрэгэй парад эли тодоор харуулаа.

* * *

Улаан талмай дээрэ агшан зуура шэмээгүй болоно. Трибунанууд дээрэ байhан олон хүнүүд баярта абяанай соностон, улам шангадажа байhан зүг тээшэ — Түүхын музей тээшэ харана. Москвагай хилэн улаан туг дээрэ үргэгдэн hайханаар намилзан харагдажа ерэбэ. Арбан зургаан ахадүү республикануудай гүрэнэй тугуудай дунда Советскэ Союзай алтан гербтэй туг жабхаланта hайханаар харагдана. Маркс, Энгельс, Ленин, Сталинай зурагтай туг намилзана.

Москвагайхидай октябрьска жагсаал эхилнэ. Физкультурнигуудай колоннонууд талмай дээрэ гаража ерэнэ: социализмын оронoй залуу үень, тэрээнэй ерээдүйнь энэ ябана.

Шанга шамбай спортсменүүдые үдэшэн трибунанууд дээгүүр альга ташалгын үшөө нэрьежэ байхада талмай захаhаа заха хүрэтэрөө улайран толорон харагдана. Столицын түрүүшын арбан хоёр районой ажалшадай үмэнэ мянга хоёр зуун туг намилзана. Кировскэ, Москворецкэ, Ленинскэ, Краснопресненскэ, Советскэ, Свердловскэ, Дзержинскэ, Щербаковско, Бауманска, Куйбышевскэ, Красногвардейскэ бэ Молотовско районуудай ажалшадай түлөөлэгшэд ябана.

Тэдэнэр ажалай илалтанууд тухай рапортнуудтай паннонууд ба плакадуудые абажа ябана; Агуухэ Октябриин 38 жэлэй ойдо зорюулhан ба хүн бүхэндэ халуунаар угтагдаhан, Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй дүлэтэ Уряанууд толотомо улаан бүдүүд дээрэ харагдана.

Гушан найман жэл! Энэ богонихон болзор соо түүхэтэ бүхэли саг үе багтамаар событинууд болоо. Хүн түрэлтэнэй эрхим хүнүүдэй олон зуун жэл соо хүсэhэн хүсэл — коммунизм мүнөө шэнэ байдал зохёогдо олон миллион хүнүүдэй бодото хэрэгынь боложо байна.

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуковай хэлэhэн үгэ

Нүхэд солдадууд ба матросууд, сержантнууд болон старшинанууд!

Нүхэд офицернүүд, генералнууд болон адмиралнууд!

Советскэ Союзай ажалшад!

Харийн оронуудhаа ерэhэн манай айлшад!

Октябрьска социалистическэ революциин гуша найман жэлэй ойтой дашарамдуулан Советскэ правительствын ба Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй зүгhөө, тэдэнэй даалгабаряар Таанадые амаршалан баясхалан хүргэнэб!

Социалистическэ экономикые, наукые болон культурые хүгжөөлгэдэ шэнэ амжалта туйлан манай Эхэ оронoй ажалшад бүгэдэарадай hайндэрые угтажа байна. Манай промышленностиин хүдэлмэришэд, инженернүүд болон техникүүд промышленна үйлэдбэриин хэмжээгээр табадахи табанжэлэйнгээ түсэбые дүрбэн жэл дүрбэ hарын турша соо дүүргээд, түсэбhөө гадуур продукци бүтээн гаргажа байна. Партиин Центральна Комитедэй июльскэ Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлэн, техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхын ба үйлэдбэриие эмхидхэлгэ hайжаруулхын түлөө, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын түлөө тэдэнэр оролдосотойгоор тэмсэжэ байна. Манай Агуухэ Эхэ оронoй саашадаа hалбаран бадархын түлөө оролдохо зуураа, социалистическэ промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд хадаа өөhэдынгөө предприятинуудай зургаадахи табанжэлэй түсэбэй проектнүүдые эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэнэ, үйлэдбэриие саашадань эрид ехээр дэбжээхын тулада доторой шэнэ резервнүүдые элирүүлэн ашаглана.

Колхозно таряашад, машинно-тракторна станцинуудай болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахые саашадань хүгжөөн дэбжээхэ талаар парти ба правительствын хараалhан хэмжээнүүдые болзорhоонь урид дүүргэхын тулада хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр ажаллана. Мүнөө жэлдэ зүүн тээхи хэдэ хэдэн районуудта сагай уларилай таарамжагүй байбашье, оромнай ороohо таряа болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо нилээд ехээр абаха байна.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездые угтахын тулада бэлэдхэл манай арад хэжэ байна. Съездые эрхимээр угтахые эрмэлзэн, городууд болон хүдөөгэй ажалшад бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлэн, ажахын болон культурна байгуулалтын бүхы hалбаринуудтахи амжалтануудаа саашадань арьбадхана.

Советскэ правительство хадаа ондо ондоо социально-экономическа системэнүүдтэй гүрэнүүдэй эбтэйгээр ажабайха ленинскэ ёhо гуримые гадаадынгаа политикада хүтэлбэри болгоод, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хэрэгые хангахын тулада шууд сэхээр тэмсэл хэжэ үргэлжэлүүлhээр.

Буу зэбсэг ниитэ дээрэнь хуряаха ба атомна зэбсэг хорихо тухай советскэ дурадхал, австрийска асуудалые гуримшуулга, СССР-эй болон Югославиин хоорондохи хани харилсаае hайжаруулан хүгжөөлгэ дүрбэн гүрэнэй правительствонуудые Толгойлогшонорой Женевскэ Зүблөө үнгэргэхэдэ таарамжатай эрхэ байдал бии болголгодо туhалhан байна.

Энэ зүблөөн дээрэ hайн hайхан хүсэл гаргаhан, шиидхэгдээгүй асуудалнуудые эбэй ёhoop гуримшуулхые эрмэлзэhэн ушар уласхоорондын түгшүүрилые зарим тэдыгээр hулаpуулаа. Энээниие советскэ арад ба бүхы оронуудай эб найрамдалда дуратай арадууд ехэ хананганр угтаа.

Манай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тооe Советскэ Союзай хороожо байлга, Порккала-Удд шадарай сэрэгэй базые усадхалга, бусад оронуудтай хани харилсаа хүгжөөхэ талаар Советскэ правительствын эдэбхитэйгээр ябуулга хэжэ байhан ушар хадаа амгалан ёhоной харилсан ажаллалга хүгжөөхые ба бүхы гүрэнүүдэй этигэлсэдэг болохые манай гүрэнэй үгөөрөө бэшэ, харин бодото хэрэгээрээ оролдодог байhыень гэршэлэн харуулна.

Европодо аюулгүй байдал хамтаараа сахиха тушаа, эбэй болон демократическа ёhoop германска асуудалые гуримшуулха тухай Советскэ правительствын оруулhан дурадхалнууд энэ hайн hайхан зорилго бэелүүлгэдэ шэглүүлэгдэнхэй юм.

Советскэ арад эб найрамдалай хэрэгые бэхижүүлнэ. Тиигэбэшье, уласхоорондын түгшүүрилые hулаpуулангүй, харин тэрэниие хурсадхахые эрмэлзэдэг, эб найрамдалай хэрэгые таhалдуулхые оролдодог хархис хүсэнүүдэй капиталистическэ зарим оронуудта бии байhыень мартадаггүй юм. Манай Эхэ оронoй аюулгүй байдалай интересүүд, бүхы арадуудтай амгалан ёhoop харилсан ажаллаха интересүүд хадаа ходоодоо hэрэмжэтэй байхые, Советскэ гүрэниие болон тэрэнэй өөрыгөө хамгаалха шадабариие саашадань бэхижүүлхэ тухай hулаpшагүй анхарал оролдолго гаргахые советскэ хүнүүдhээ эринэ.

Манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй личнэ составай өөhэдынгөө дайшалхы шадабариие саашадань оролдосотойгоор дээшэлүүлхэ, шэнэ шэнэ дайшалхы техникые шудалха, манай социалистическэ Эсэгэ оронoй гүрэнэй интересүүдые, советскэ хүнүүдэй амгалан ажалые батаар хамгаалан сахиха байhандань советскэ арад найдан этигэжэ шадаха байна.

Нүхэдүүд!

Советскэ гүрэн хадаа зохёон байгуулхы хүсэн дундаа гуша юhэдэхи жэлдээ оробо. Хүдэлмэришэдэй ба таряашадай ленинскэ холбоо барисаан, манай олонациональна Эхэ оронoй арадуудай хани барисаан мүнөө хэзээ хэзээнэйхиhээ бата бэхи болонхой. Агуухэ хитад арадтай, социалистическэ хүсэн түгэлдэр лагериин бүхы оронуудтай советскэ арадай ахадүүгэй хани харилсаан улам бэхижэжэ байна.

Советскэ Союзай агуухэ арад хадаа Коммунистическэ партиин шалгагдамал хүтэлбэреэр, Маркс — Энгельс — Ленин — Сталинай туг доро манай орондо коммунизм байгуулха замаар найдамтайгаар дабшажа ябана.

Баатарлиг советскэ арад, тэрэнэй эрэлхэг зоригто Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!

Советскэ правительство мандаха болтогой!

Советскэ Союзай Коммунистическэ парти мандаха болтогой!

Ура!

* * *

Жагсаалда байhан сэрэгшүүд удаа дараалуулан «Ура!» хашхаралдана. Кремлёвско ехэ буунуудай hүртэ абяан дуулдана. Советскэ Союзай Гүрэнэй гимнын аялга сууряатан дуулдана.

ССР СОЮЗАЙ ЕХЭ ТЕАТР СОО

гэдэарадай hайндэр—Агуухэ ябрьска социалистическэ революциин 38-дахи жэлэй ойе Советскэ орон творческо хүсэ шадалаа ажүүлэн угтажа байна. Манай д — зохёон байгуулагша арад уехэ Ленинээр байгуулагдаhан ммунистическэ партиин хүтэлбэр ябажа, коммунизмын замаар шаа найдамтайгаар дабшана. Советскэ столица—Москва гоё лан улаан тугуудаар шэмэглэгэй элдэб үнгын галнуудаар рна. Эмхи зургаануудай, гэр байуудай байшангуудай нюур тала ркс, Энгельс, Ленин, Сталинай, етскэ Союзай Коммунистическэ тиин ба Советскэ правительствын лбэрилэгшэдэй портредүүдээр, СС-эй ЦК-гэй дүлэтэ Уряануудулаан бүд дээрэ бэшэгдэhэн нгиуудаар гоёогдонхой.

уухэ hайндэрэй урда үдэр, брийн 6-да, Агуухэ Октябрьска иалистическэ революциин 38-дажэлэй ойе hайндэрлэлгэдэ зоулагдан партиина, ниитын орзацинуудай ба Советскэ Армин түлөөлэгшэдтэй хамта ажалдай депутадуудай Московско дэй баярай заседани ССР Союз Ехэ театр соо болоо.

Театрын нюур тала союзна республикануудай гербтэй арбан зурулаан тугуудаар гоёогдонхой. Коммунистическэ партиие ба дэлдээрэ түрүүшын социалистическэ ниие байгуулагша В. И. Ленинэй он тэрэнэй хэрэгые үргэлжэлүүшэ И. В. Сталинай портредүүд трын зал соо туйлай ехэ сцене гүүр улаан тугуудаар шэмэглэгхэй харагдана. Хоёр талаарнь 917» ба «1955» гэhэн тоод яларна. «Агуухэ Октябрьска иалистическэ революциин 38-дажэлэй ой мандаха болтогой!» гэалтаар бэшэгдэhэн үгэнүүд ялатолорно.

Театр соо Московско предприятиудай ба барилгануудай хүдэлмэшэд, интеллигенциин, партийна, етскэ ба ниитын организацинуутүлөөлэгшэд, ородой түрүүшын волюцида ба Агуухэ Октябрьда hаадагшад, министрнүүд, СССР-Верховно Соведэй ба РСФСР-эй рховно Соведэй депутадууд, Советскэ Армиин сэрэгшэд, харийн гүрэнүүдhээ ерэhэн айлшад сугларaa. Хабаадагшадай дунда—Москвада байдаг харийн гүрэнүүдэй дипломатическа түлөөлэлгэнүүдые толгойлогшонор бии.

Баярай заседани үдэшын долоон часта эхилбэ. Нүхэд Н. А. Булганинай, К. Е. Ворошиловай, Л. М. Кагановичын, Г. М. Маленковой, А. И. Микоянай, В. М. Молотовой, М. Г. Первухинай, М. З. Сабуровай, Н. С. Хрущевой, А. Б. Аристовай, П. Н. Поспеловэй, Д. Т. Шепиловэй президиумдэ ерэхэдэнь сугларагшад нэрьемэ, үни удаан альга ташалгаар угтаба.

Баярай заседаниие Моссоведэй Гүйсэдкомой түрүүлэгшэ М. А. Яснов нээбэ.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи Орлогшо Л. М. Каганович сугларагшадаар халуунаар угтагдан Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 38-дахи жэлэй ой тухай элидхэл хээ.

Хүн түрэлтэнэй хуби заяае тодорхойлхо ябадалда Октябрьска революциhаа ехэ событи дэлхэйн түүхэ соо байгаагүй юм гээд хэлэхэдэ буруу болохогүй гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Пролетариат ба ажалша таряашад большевистскэ партиин, тэрэнэй сэсэн мэргэн вождь Ленинэй хүтэлбэри доро ябажа, помещигууд, капиталистнуудай үмсые болон тэдэнэй гүрэниие үгы болгоод, советскэ засаг тогтоогоо, общестые тад ондоогоор шэнэдхэн хубилгажа, манай орон дотор илалта түгэсөөр социализм байгуулаа.

Л. М. Каганович манай орондо электроэнерги, шэрэм, шулуу нүүрhэ, нефть ба сахар үйлэдбэрилгын ургалта тухай тон тодо баримтануудые харуулаа. Советскэ арад табадахи табанжэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргээд, Октябриин 38-дахи ойе угтажа байна. Амжалта илалтануудайнгаа дүнгүүдые гаргаха зуураа, гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ, агуухэ революциин ойн баярые эгээл hайнаар тэмдэглэхэ гээшэ тэрэнэй шиидхээгүй зорилгонуудта хамаг анхаралаа табиха хэрэгтэй гэhэн Ленинэй захяае hанаха, тех-никые, шэнэ технологиие ааляар шудалха ба үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэриин резервнүүдые дутуугаар хэрэглэхэ, жэгдэ бэшээр ажаллаха, үйлэдбэриин хүсэнүүдые тааруугүйгөөр хубаарилан табиха гэхэ зэргын дутуунуудтай байнабди. Наука, техникын айхабтар түргэнөөр хүгжэжэ байhан мүнөө үедэ гээгдэхэ гээшэ капитализмтай хэhэн экономическа мүрысөөндэ гартаhантай адли болоно.

Саашань хүдөө ажахын амжалтанууд тухай, арадай материальна ажана hайн байдалай ургалта тухай, культурна хүгжэлтын амжалтанууд тухай элидхэлшэ хэлээ.

Гансаханшье Советскэ Союз бэшэ, харин арадай демократиин бүхы оронууд хүсэ ехэтэ экономическа шэнэ дэбжэлтын замаар хэлбэришэгүйгөөр дабшажа ябана.

Элидхэлэй нилээд хубинь Советскэ Союзай уласхоорондын байдалда, тэрэнэй харийн гүрэнүүдтэй бэлүүлдэг харилсаанда зорюулагдана. Уласхоорондын түгшүүрилые hулаpуулгада зорюулагдан, Советскэ Союзай правительствын ба арадай демократиин оронуудай правительствонуудай үүсхэлээр hүүлэй үедэ хэгдэhэн хэмжээ ябуулганууд тухай нүхэр Л. М. Каганович хэлээ.

Л. М. Каганович Агуухэ Октябрьска революциин удхашанарые тодорхойлхо зуураа, тэрэ хадаа дэлхэйн событинуудай ябасада, хүн түрэлтэнэй, эгээн түрүүндэ хүдэлмэришэн ангиин түүхэтэ хуби заяанда улам бүри шиидхэхы нүлөө үзүүлдэг байгаа, мүнөөшье үзүүлhээр байна гэжэ хэлэбэ.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин туг доро, Маркс, Энгельс, Ленин, Сталинай туг доро, Коммунистическэ партиин ба тэрэнэй Центральна Комитедэй хүтэлбэри доро ябажа, бидэнэр иладаг байгаабди, саашадаашье илахабди, урагшаа дабшадаг байгаабди, коммунизмын түгэс илалтын түлөө улам бүри урагшаа дабшахабди гэжэ элидхэлшэ дүүргэбэ.

Баярай заседаниин hүүлээр ехэ концерт боложо, советскэ арадай соёл культурын айхабтар ехэ хүгжэлтэ ба баялигые харуулба.

(ТАСС).

Улаан талмай дээрэ парад ба демонстраци болобо

(Түгэсхэл)

Агуухэ Октябрьска революциие эмхидхэhэн, коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ советскэ арадай хүтэлбэрилхы хүсэн болоhон инаг түрэл Коммунистическэ партиин хүндэлэлдэ табигдаhан юрөөл зэдэлнэ.

Намарай гоё hайхан сэсэгүүдээр шэмэглэгдэhэн туйлай ехэ арка харагдана. Тэрээн дээрэ «Манай партида алдар соло!» гэhэн юрөөл толорно. Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэд Н. А. Булганинай, К. Е. Ворошиловай, Л. М. Кагановичын, А. И. Кириченкын, Г. М. Маленковой, А. И. Микоянай, В. М. Молотовой, М. Г. Первухинай, М. З. Сабуровай, М. А. Сусловай, Н. С. Хрущевой портредүүд ажалшадай жагсаал дээгүүр харагдана.

— КПСС-эй XX съездые үйлэдбэриин шэнэ амжалтануудаар угтая! гэhэн уряа олон зуугаадаараа харагдана.

Коммунистическэ партиие, дэлхэй дээрэ эгээ түрүүшын социалистическэ гүрэниие байгуулагша агуухэ Ленинэй зурагые Ленинскэ районой ажалшад абажа ябана.

Атомай хүсөөр хүдэлгэгдэдэг, дэлхэй дээрэ эгээ түрүүшын электростанциие зураhан ехэ панное СССР-эй Наукануудай академиин коллектив абажа ябана. Дэлхэйн наукын бүхы туйлалтануудые арадай аша туhада зорюулха гэhэн советскэ эрдэмтэдэй эрмэлзэлгые харуулhан үгэнүүд тэдэнэй дээрэ толорно.

Молотовско районой ажалшадай абажа ябаhан панно дээрэ Куйбышевска ГЭС харуулагдана. Хэдэн неделиин үнгэрөөд байхада, Куйбышев Москва хоёрой хоорондохи электродамжуулгын нэгэдэхи линеэр дэлхэй дээрэхи эгээ томо гидроэлектростанциhаа столицамнай ток абаха байна.

Талмай дээрэ шэнэ колоннонууд гаражал, гаражал байна. hайндэрэй энэ жагсаал дууhахагүй шэнгеэр харагдана.

Ороохо тарянай ажахые эрид дээшэлүүлхэ гэhэн бүгэдэарадай зорилгые советскэ хүнүүд амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Жагсаалда ябаашад дээгүүр иимэ уряа харагдана:

— Жэл бүри 10 миллиард пүүдhээ доошо бэшэ ороохо таряа абадаг болоё!

Талмай дахин хубилна. Тэрээн дээрэ улаан магууд олон зуутаадаараа толорон харагдана. Улаан үнгэ хадаа пролетарска революциин, арадай эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлэй hүр hүлдэ юм. Паннонууд, плакадууд, ородой түрүүшын революциин баатарлиг үдэрнүүд тухай хэлэжэ үгэнэ. Краснопресненскэ, Бауманска, Щербаковско районой ажалшад 1905 ондо декабрьска зэбсэгтэ восстаниин тугые түрүүлэн үргэhэн Московско пролетариадай дайшалхы алдарта заншалые hануулан, улаан тугуудые дээрэ үргэн ябана. «1905 оной «генеральна репетицигүйгөөр» 1917 оной Октябрьска революци илажа шадахагүй байгаа» гэhэн ленинскэ үгэнүүд плакат дээрэ элеэр харагдана.

Эб найрамдал бэхижүүлхэ, «Женевын заншалые» батадхаха, арадуудай хоорондын харилсан ажаллалтые бэхижүүлхэ, тэдээнэй хоорондо экономическа, научна болон культурна холбоое хүтжөөхэ тушаа советскэ хүнүүдэй анхарал оролдолгые харуулhан үгэнүүд колоннонууд дээгүүр эли тодоор харагдана. «Дэлхэйдэ эб найрамдал!» гэhэн советскэ хүнүүдэй хүсэлые харуулhан үгэнүүд талмайн нэгэ захаhаа нүгөө захада хүрэhэн сэгээн сэнхир бүд дээрэ бэшээтэй харагдана.

Манай Эхэ ороной столица—Москва эб найрамдалай туг баригша мүн. Эб найрамдалай түлөө, демократиин түлөө, социализмын түлөө тэмсэжэ байгаа бүхы арадуудта агуухэ hайндэр москвагайхид ахадүүгэй амар мэндые хүргэнэ.

Советскэ хитад хоёр хүдэлмэришэдэй гараа шангаар барилсаад байhыень харуулhан панно харагдана. Тэрээн доро «Хэтэ мүнхын хани барисаан» гэжэ бэшээтэй. Хитадай алдарта Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр социализм байгуулгада ахадүү хитад арадай амжалта туйлажа байhандань советскэ арад баясана. Жагсаалда ябаашад Мао Цзэ-дунай, Хитадай Арадай Республикын бусад хүтэлбэрилэгшэдэй потредүүдые абажа ябана.

Талмай дээрэ hайндэрэй хүгжэм, дуунууд замханагүй. Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэд Мавзолей дээрэhээ, олон тоото айлшад трибунанууд дээрэhээ жагсаалда ябаашадые амаршална. Харюудань хүсэтэ «Ура!» сууряатана.

Мүнөөдэр Улаан талмай дээрэ ябаhан хүн бүхэн Агуухэ Октябриин туг доро, ленинизмын туг доро бүхы хүн түрэлтэнэй гурбанайнь нэгэн — эб найрамдалай, демократиин ба социализмын хүсэн түгэс, нэгэдэмэл лагериин 900 миллион хүн зон шэнэ ажабайдал байгуулжа байна гэжэ мэдэрэн омогорхоно. Агуухэ hайндэрые баяртайгаар тэмдэглэжэ байха зуураа, советскэ хүнүүд Польшын, Чехословакиин, Венгриин, Болгариин, Румыниин, Албаниин, Монголой Арадай Республикын, Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын, Вьетнамай Демократическа Республикын, Германска Демократическа Республикын арадуудтай ахадүүгэй нэгэдэлтэй ба үнэн зүрхэнэй хани барисаатай байhанаа харуулаа.

Энэ нэгэдэлэй hүр hүлдэ болгон, жагсаалда ябаашад социалистическэ лагериин оронуудай коммунистическэ болон хүдэлмэришэдэй партинуудай, правительствонуудай хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүдые абажа ябана.

Ждановска, Пролетарска, Фрунзенска болон столицын бусад олон районуудай ажалшад Улаан талмай дээрэ гаража ерэнэ. Промышленна гигантнуудай: Сталинай нэрэмжэтэ автозаводой, «Динамо» заводой болон бусад предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд ябана. Улаан тугууд олоороо намилзана.

Жагсаалда ябаашадай дунда залуушуул олон. СССР дотор hуража байгаа хитадууд ба полягууд, корейцүүд ба немецүүд, албанецууд ба румынууд студентнэрэй дунда ябана.

Жагсаалда ябаашад Советскэ правительствын эб найрамдалда дуратай гадаадын политикые, бүхы оронуудтай хани ёhоной харилсаа тогтоохо хүсэлыень hайшаана.

hайндэр москвагайхид Югославиин Арадай Федеративна Республикын арадуудта амар мэндые хүргэнэ.

Эб найрамдалай ба демократиин түлөө тэмсэжэ байгаа, капиталистическэ оронуудай ажалшадтай hаналаа нэгэдэлгын тэмдэг болгон, жагсаалда ябаашад хилын саадахи оронуудай коммунистическэ партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүдые абажа ябана.

Спортсменүүдэй шэнэ колонно гаража ерэбэ. Тэдэнэр талмайн нэгэ талаhаа нүгөө тала хүрэтэрнь

— Коммунизмын илалта тээшэ, урагшаа! гэhэн, туйлай ехэ үзэгүүдhээ бүридэhэн үгэнүүдые абажа ябана.

Москвагай ажалшадай hайндэрэй жагсаал парти арад хоёрой хэлбэришэгүй нэгэдэлые, өөрынгөө социалистическэ Эсэгэ ороной хүсэ шадалые бэхижүүлхэ, коммунизм байгуулха, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые хэрэгые хамгаалан бэхижүүлхэ гэhэн советскэ хүнүүдэй хэлбэришэгүй хүсэл зоригые бүхы дэлхэйдэ үшөө дахин харуулаа.

(ТАСС).

Улан-Удын ажалшадай демонстраци

Ноябриин 7-ной үглөөгүүр республикымнай столица—Улан-Удэ городой олон мянган ажалшад hайндэрэйнгөө заншалта демонстрацида ябахаяа үйлсэнүүдтээ гараа. Хүн бүхэн hайндэрэйхеэр хубсаланхай, хүхюутэй соггойгоор алхалалдана. Эндэшье, тэндэшье хүнүүдэй энеэлдэхэ, дуулалдаха абяан замханагүй. Гэр байранууд, hургуулинууд, эмхи зургаануудай байдаг байшангууд мүн лэ гоё hайханаар шэмэглэгдэнхэй: уряа лозунгнууд, тугууд улайржа, налбажа харагдана.

Соведүүдэй Байшангай шанха оройдо манай Бурят-Монголой АССР-эй гүрэнэй туг далбажа, hүр жабхалантайгаар харагдана. Уданшьегүй, часай стрелкэнүүд 11-дэ дүтэлжэ, областной болон городской партийна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, Бурят-Монголой АССР-эй правительствын гэшүүд, СССР-эй, РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдэй депутадууд, республикын солото хүнүүд Соведүүдэй Байшангай трибунада гарана.

hайндэрэй заншалта демонстраци захалба. Оркестр марш наадажа, хүгжэмэй hүр жабхаланта аялга доро Улан-Удын нэгэдэхи дунда hургуулиин үхибүүд Соведүүдэй талмай дээрэ гараба. Хүхюутэй, соггой үхибүүд нэгэ жэгдээр алхалалдан, трибунада дүтэлжэ ерэбэ. «Советскэ жаргалта үхибүүдтэ алдар соло! Ура!» гэжэ трибуна дээрэhээ хүнэй хэлэхэлээр hурагшадай дээрэ дээрэhээнь «Ура!» хашхарха абяан холуур таран зэдэлнэ. Удаань городой хоёрдохи, гурбадахи, дүрбэдэхи дунда hургуулинуудай hурагшад хойно хойноhоон үнгэрбэ. Тэдэнэй hүүлээр Улан-Удын бусад hургуулиинхид үнгэржэл, үнгэржэл байна. Талмай дээгүүр 8-дахи дунда hургуулиин үхибүүдэй гаража ябахада хажуу таладаа «Миру—мир» гэжэ бэшээтэй томо гэгшын пүмпэгэр сагаан шар огторгойдо дэгдэжэ, hалхинда туугдан, Соведүүдэй Байшангай оройгоор саашална.

hургуулиинхидай hүүлээр Улан-Удын нэгэдэхи техническэ училищиин хүбүүд, басагад хүгжэмэй аялга доро нэгэ жэгдээр гэшхэлэлдэhээр трибунада дүтэлнэ. «Арадуудай хоорондохи хани барисаан мандаха болтогой! «Ура!» гэhэн үгэнүүд трибуна дээрэhээ соностожо, нэгэ зэргэ «Ура!» хашхаралдаан hүр жабхалантайгаар зэдэлнэ. Тэдэнэй hүүлээр 13-дахи ФЗО-гэй hурагшад үнгэрнэ.

hүүлээрнь Железнодорожно районой ажалшадай колоннонууд Улаан тугуудые намилзуулhаар талмай дээрэ гаража ерэбэ. Өөhэдынь оркестр наадажа, hүр жабхаланта маршын аялга зэдэлнэ.

Железнодорожно районой колоннонуудай үнгэрхэлөөр Улаан тугуудые бариhан паровозо-вагон бүтээгшэд гаража ерэбэ. Советскэ түрүүшын табанжэлнүүдэй үедэ баригдаhан паровозо-вагонно завод хадаа манай шэнэ Бурят-Монголые—индустриальна Бурят-Монголые гэршэлэн харуулна. Октябрь hарынгаа үйлэдбэриин түсэбые 111 процент дүүргэhэн кузнечнэ цехынхид колонные толгойлно. Тэдэнэй hүүлээр 16 союзна республикануудай тугуудые бариhан булад шудхагшад «Партизанская» гэжэ дуу ханхинаса дуулалдаhаар талмай дээрэ гаража ерэбэ. Энэ цех октябрь hарынгаа түсэбые мүн лэ үлүүлэн дүүргээ. Удаань табанжэлэйнгээ түсэбые ноябриин 1-дэ дүүргэhэн шэрэм шудхалгын цехынхид трибунын ойгуур үнгэрбэ. Тус цех энэ жэлэйнгээ арба hарын түсэбые 110 процент дүүргэнхэй.

Паровоз ба вагон бүтээгшэдэй hүүлээр Улан-Удын лесотехническэ ба Железнодорожно техникумүүдэй hурагшад үнгэрбэ.

Удаань Улан-Удын Пригороднэ районой ажалшадай колонно талмайн урда үзүүрhээ харагдана. Мяха-консервын комбинадайхид хэтэдээ хадагалхаар үгтэhэн гүрэнэй Оборонын комитедэй тугые дээрэ үргэн түрүүлжэ гараба. Энэ коллектив дайнай үедэ хүдэлмэрилhэнhөө дутуугүй hайнаар мүнөө үедэшье ажаллана. Энээн тухай юун гэршэлнэб гэхэдэ, ажалшадай абажа ябаhан транспарантнууд дээрэ «10 hарын түсэб 120 процент дүүргэгдээ, продукциин өөрынь үнэ 10,5 процентээр химдаруулагдаа» гэhэн үгэнүүд эли тодоор бэшээтэй байна. Комбинадайхидай үнгэрхэлөөр Улан-Удын модоной заводой коллективэйхид трибунын урдуур гарана. Ажалшадай шэнэ шэнэ колоннонууд талмай дээгүүр гаражал, гаражал байгаа. Республикын түрүү предприятинуудай нэгэн Бурят-Монголой АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ сэмбын фабрикын хүдэлмэрилэгшэд ажалайнгаа амжалтануудые харуулhан транспарантнуудые дээрэ үргэн ябана.

«Механлит» заводой коллектив Улан-Удын Городской районой ажалшадай колонные толгойлон гараба. «Ура!» хашхаралдаан хойно хойноhоон боложол, боложол байба. Тэдэнэй hүүлээр Улан-Удын шэлэй механизированнэ заводойхид үнгэрбэ. Предприятинууд болон эмхи зургаануудай, hургуулинуудай коллективүүд хойно хойноhоон үнгэржэл байна. Тэдэнэй дунда Бурят-Монголой зооветеринарна, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ педагогическа институдуудай студентнүүд болон багшанар трибунын ойгуур ябажа үнгэрбэ. Улан-Удын педучилищиин студентнүүдэй колонно хүнүүдые hонирхуулна. Студентнүүд горно болон барабануудаар бүридэhэн оркестрээр маршын аялга аятай зохидоор наадаhаар талмай дээгүүр саашална. Кооперативна техникумэйхид спортивна кубогуудые бариhан үнгэрнэ. Культура ба литературын хүдэлмэрилэгшэдэй колонные Ленинэй нэрэмжэтэ оперо болон баледэй театрынхид толгойлжо ябаба. Демонстрантнуудай колоннонууд хойно хойноhоо үнгэржэл байгаа.

Республикымнай столица—Улан-Удэ городой ажалшадай hайндэрэй демонстраци эмхитэй hайнаар үнгэржэ, манай арадай дайшалхы хүсэ шадалые, патриотическа айхабтар ехэ дэбжэлтыень, зохёон байгуулха ажалайнь эршэ зоригые харуулба.

Дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевскэ зүблөөн

ЖЕНЕВА, ноябриин 5. (**ТАСС-эй тусхай корр.**). Франциин, Англиин, Советскэ Союзай ба США-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй үсэгэлдэрэй заседани европейскэ аюулгүй байдал ба Германи гэhэн зүбшэхэ зүйлэйнгөө нэгэдэхи пунктые зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлбэ. В. М. Молотов түрүүлэгшээр hуугаа.

Түрүүлэн үгэ хэлэhэн **Д. Даллес** хэлсэхэ зүйлэйнгөө нэгэдэхи пунктын талаар хэгдэhэн хөөрэлдөөнэйнгөө дүн гаргажа туршаа hаа hайн байгаа гэжэ тоолобо.

Октябриин 28-да оруулагдаhан баруун гурбан гүрэнэй дурадхалнууд хадаа нэгэдүүлэгдэhэн Германи ба Европын аюулгүй байдалай проблемэнүүдэй хоорондохи нягта холбоое хараадаа абана, тиин энэ хадаа дүрбэн гүрэнэй правительствонуудые Толгойлогшонорой Директивэнүүдтэй зохилдоно гэжэ Даллес мэдүүлбэ.

Тиихэдэ октябриин 28-най советскэ дурадхалнууд «Германиие нэгэдүүлгэ европейскэ аюулгүй байдал хоёрой хоорондын нягта холбооe хараадаа абанагүй», «Германиин болзоргүй удаан саг соо хубааранхай байха ябадалые хараална гээшэ ха» гэжэ Даллес хэлэбэ.

Октябриин 31-нэй советскэ дурадхалнууд тушаа хэлэхэдээ Даллес болбол тэдэ дурадхалнууд «Германиие нэгэдүүлгэтэй холбоотой асуудалнуудые урдынхи мэтэ хараадаа абаагүй болобошье, аюулгүй байдал тухай асуудалай талаар Директивэтэй нилээд зохилдоно. Энэ талаар эдэ дурадхалнууд баруун гүрэнүүдэй октябриин 28-най дурадхалнуудта ойро байна» гэжэ Даллес мэдүүлбэ.

Сүлөөтэ hунгуули үнгэргэжэ, Германиие нэгэдүүлхэ тухай асуудалай талаар Советскэ Союз ямаршье дурадхал оруулаагүй, энэ асуудалай талаар баруун гүрэнүүдэй дурадхалнуудые хаража үзэлгэhөө мүнөө хүрэтэр зайсажа байна гэжэ Даллес баталан хэлэбэ. Советскэ Союзай хараа бодол энээгээр хизаарлагдахагүй байха гэhэн hаналтай байнаб гэжэ Даллес үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээд, зүблөөнэй хүдэлмэри амжалтатайгаар дүүрэхэ бэзэ гэжэ найдажа байhанаа мэдүүлбэ.

Удаань үгэ хэлэhэн **А. Пинэ** «Германиие нэгэдүүлхэ тухай советскэ дурадхалнууд энэ ороной хоёр хубида хубаагдаhан ябадалые хэбээрэнь үлөөхые hэдэнэ» гэжэ мүн тэрэшэлэн баталан хэлэбэ.

Германида сүлөөтэ hунгуули үнгэргэхэ тухай баруун гүрэнүүдэй түсэб тушаа асуудалай талаар өөрынгөө hанамжые советскэ делегациин хэлэхые хүсэжэ байhанаа мэдүүлээд, Пинэ болбол hунгуули ерэхэ жэлhээ саашалуулатдан хойшолуулагдажа болохогүй гэжэ энэ дары хэрбээ шиидхээгүй hаа, зүблөөн өөрынгөө зорилгые дүүргэхэгүй байна гэжэ тоолоноб гээд үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлээ.

А. Пинэтэй hүүлээр **Г. Макмиллан** үгэ хэлэбэ.

Сүлөөтэ hунгуули үнгэргэжэ, Германиие нэгэдүүлхэ тухай баруун гүрэнүүдэй дурадхалда советскэ делегациин яахадаа хамжаха дуратүйе «ойлгоногүйб» гэжэ Макмиллан мэдүүлбэ.

Зүүн Германиин эб найрамдалда дуратай гүрэн байхадань Баруун Германи дахинаа зэбсэгжээд, саашадаа зэбсэгжэхэ замаар хүгжэжэ байна гэhэн Молотовой ажаглалтые зүбшөөхэгүй байнаб гэжэ Макмиллан мэдүүлбэ. Баруун Германида «арми үгы, сэрэгэй флод үгы, агаарай-сэрэгэй флодшье байхагүй» гэжэ баталан хэлэбэшье hаа, Макмиллан болбол баруун гүрэнүүд «бүхы найдуулгануудые үгэхөөр, хиналтын бүхы шухала хэмжээнүүдые хараалхаар» бэлэн байна гэбэ.

Удаань Г. Макмиллан баруун гурбан гүрэнэй оруулhан «Иденэй түсэб» тухай тогтожо хэлээд, советскэ делегациhаа хэдэн асуудал асууба.

Удаань **В. М. Молотов** үгэ хэлээ. Европейскэ аюулгүй байдалда хабаатай хэдэ хэдэн пунктнуудай талаар бэе бэсынгээ hанамжада ойртолсолго зүблөөн дээрэ нээрээhээ туйлатдаа гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Гэбэшье, бидэнэрэй хэлсээ туйлаха ёhотой гол асуудалнуудай талаар үгэеэ ойлголсоогүйбди гэжэ Молотов хэлэбэ... Европейскэ аюулгүй байдалые ба эб найрамдалда дуратай, демократическа гүрэн болгон Германиие нэгэдүүлхэ ябадал хангахын тулада бидэнэр хоорондоо ямар хэмжээнүүдые зүбшэн ойлголсохо хүсэлтэй байhан гол асуудалнуудтаа харюу абаагүйбди гэжэ би тэмдэглэхэ байнаб.

Гурбан гүрэнэй проект правительствонуудые Толгойлогшонорой Директивэнүүдые бэелүүлгэдэ зорюулагдаhан аад, харин советскэ делегациин дурадхалнууд эдэ Директивэнүүдые бэелүүлхэ зорилгодо харюусанагүй гэhэн баруун гүрэнүүдэй түлөөлэгшэнэрэй баталамжа тушаа хэлэхэ зуураа, В. М. Молотов энээниие лабаар харуулха ямар нэгэн зүйл табигдаагүй гэжэ тэмдэглэбэ. Министрнүүдэй зүблөөнэй урда табигдаhан асуудалнуудые шиидхэхын тулада уласхоорондын таатай зохид оршон байдал тогтоохо хэрэгтэ зорюулагдаhан Советскэ правительствын хэдэ хэдэн хэмжээнүүд тухай тэрэ hануулба. Правительствонуудые Толгойлогшонорой Директивэнүүдтэй зохилдуулан ба «Женевын заншалаар» ябуулгаяа хэхэ зуураа, Советскэ правительство өөрынгөө армиие 640.000 хүнөөр хорооxo тушаа хэмжээ-ябуулганууды үнгэргөө, теэд зүблөөндэ хабаадажа байгаа бусад гүрэнүүд энэ үе соо али нэгэн иимэрхүү ябуулга хээгүй, тиихэдэ Советскэ правительство Финляндиин территори дээрэхи Порккала-Уддтахи далайн-сэрэгэй базаhаа болзорhоо урид арсаhан байна, ГФР-тэй дипломатическа харилсаа тогтоогоо, тэрэнь германска проблемые шиидхэлгэдэ туhалха байна.

Правительствонуудые Толгойлогшонорой Директивэнүүдэй бодото удхашанарые хазагайруулха ябадалhаа зайсаха хэрэгтэй гэжэ В. М. Молотов зааба. Правительствонуудай Толгойлогшонорой Директивэнүүдые зохёохо үедэ германска асуудалые европейскэ аюулгүй байдал тухай асуудалай урда тээнь оруулхые гурбан гүрэнэй түлөөлэгшэдэй эрмэлзэhэниинь мэдээжэ. Энэ хараа бодол абтаатүй hэн, гэбэшье энэ зүблөөн дээрэ баруун гурбан гүрэнэй министрнүүд правительствонуудые Толгойлогшонорой баталаагүй эгээ тиимэ хараа бодолые правительствонуудай Толгойлогшонорой Директивэнүүд дотор зүбшэгдэhэн хараа бодол гээшэ гэжэ харуулхые оролдоно. Правительствонуудай Толгойлогшонор германска проблемые зүбшэн хэлсэлгэдэ германска арадай түлөөлэгшэдые хабаадуулха тухай асуудалые шухала удхашанартай гэжэ тоолоhон байгаа. Гэбэшье, hанамжыень дуулахын тулада немецкэ арадай түлөөлэгшэдые хабаадуулха гэhэн иимэ тон эгээлэй асуудалай талаар бидэнэр үгэеэ ойлголсожо шадаагүйбди.

Германиин хоёр хубиие хоорондонь ойротуулхада таатай зохид эрхэ нүхэсэл бии болгохо тухай СССР-эй делегациин табиhан асуудал зүблөөн дээрэ харагдангүй орхигдоо гэжэ советскэ делегацие толгойлогшо саашань заагаа.

Ниитэгерманска hунгуули тухай асуудал тушаа Молотов иигэжэ хэлээ: Бидэнэр ганса ниитэгерманска hунгуули тухай асуудал зүбшэн хэлсэжэ байна бэшэ бшуубди. Бидэнэр гурбан гүрэнэй тусхай проектые зүбшэн хэлсэжэ байнабди, тус проект дотор ниитэгерманска hунгуули тухай асуудал бусад асуудалнуудhаа дулдыданхай байна. «Германиие нэгэдүүлгэ ба аюулгүй байдал» гэжэ нэрлэгдэhэн Франциин, Нэгэдэмэл Королевствын ба Холбоото Штадуудай правительствонуудай дурадхал мини гар соо байна. Тэрэ хадаа оролтын хубиhаа, договорой проектhээ, «Германиие нэгэдүүлгэтэй дашарамдаhан тусхай найдуулганууд» гэгдэдэгhээ бүридэнхэй, мүн hунгуули тухай «Иденэй түсэб» тэрээндэ оролсоно. Энэ ушарта гурбан гүрэнэй зүгhөө ниитэгерманска hунгуули тухай асуудалые Европодохи аюулгүй байдалай зорилгонуудтай холбоhониинь hайн баримта мүн гэжэ Советскэ делегаци тэмдэглээ hэн. Дурсагдаhан договор тухай асуудалай түрүүшынь hуурида табигдаhан энэ документын текстые харахада, hунгуули тухай асуудалай бусад асуудалнуудhаа дулдыданхай байhаниинь тон эли байна. Энэ юун дээрэhээ харагданаб гэхэдэ, тэрээн дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: Договор хадаа «Нэгэдүүлэгдэhэн Германиин Хойто-атлантическа договорой организацида ба Баруун-европейскэ союзда орохо гэжэ ... дэhэн үедэнь хүсэндөө орохо бай...

Тиимэ болохолоороо, Герма... нэгэдүүлгэ тухай ба ниитэгерма... hунгуули тухай асуудалые гүр... гүрэн Советскэ Союзда эсэргү... рюулагдаhан Хойто-атланти... договорто ба Баруун-европ... союзда нэгэдүүлэгдэhэн Герма... оролго тухай асуудалhаа ду... дуулна гэжэ проект cooho эл... лоно. Парижска хэлсээнүүдэй... Баруун Германи НАТО-да (Хо... атлантическа блок) оруулагд... гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Тии... нөө бүхы Германиие НАТО-да ор... ха зүбшөөл бидэнэрhээ абахые ... жэ байна. Советскэ Союз гү, али... найрамдалда дуратай бусад оро... энээндэ туhалжа шадаха гээшэ... Үгы гэhэн эли тодо харюу ... байна. Германска хоёр гүрэнии... гэдүүлхэ зорилгонуудтай зохил... дотоодын эрхэ нүхэсэлнүүд ... баруун гүрэнүүдэй проект соо ю... хэлэгдэнэгүй гэжэ Молотов за... Гурбан гүрэнэй түлөөлэгш... оруулhан дурадхалнууд хадаа ... декларации болгогдон лэ оруул... hан байгаа ха гэжэ советскэ ... гациие толгойлогшо хэлэбэ. М... дурадхаhан хэлсэхэ зүйл соо ... табигдаhан ба гол шухала асуу... гэжэ бидэнэрэй тоолодог европ... аюулгүй байдал тухай асуудала... лааршье, мүн германска асууд... ба ниитэгерманска hунгуули ... Германиие нэгэдүүлхэ зори... шиидхэхэ талааршье манай ... бодолнуудаа ойлголсохо база ... гуулхагүй тиимэ дурадхал ору... байhанаа энэ проектын автор... уридшалан мэдэhэн байгаа ха ... hанахаар болоно.

Гурбан гүрэнэй проект соо ев... пейскэ аюулгүй байдал тухай ас... дал бодото үндэhэ hуури дээр... бигданагүй гэжэ бидэнэр тоол... бди. Асуудалда ондоогоор хан... Германиин нэгэдэлые hэргээхэ ... шаа түрүүшын алхам хэхые ... нэр дурадханабди. «Ниитэгерм... Совет байгуулха тухай» дура... нууд эгээ энэ зорилгодо харюус...

В. М. Молотовой үгэеэ дүүр... нэй hүүлээр **Д. Даллес** «сүл... hунгуули хэжэ, Германиие нэгэд... гэ» гэhэн гаршагтай дурадх... Франциин, Англиин ба США... правительствонуудай зүгhөө ор... лаа.

Баруун гурбан гүрэн иигэжэ ... радхана:

«1. Ниитэгерманска национа... суглаанда түлөөлэгшэдые hунга... тулада 1956 оной сентябрьда б... Германи дотор сүлөөтэ ба ни... hунгуули үнгэргэгдэхэ, тэрэ сугл... конституциин проект зохёохо, ... ституцитайгаа зохилдуулан нэг... мэл Германиин правительствые ... болгохо ёhотой.

2. Дүрбэн гүрэн тус бүридөө ... миссида орохо түлөөлэгшэдые ... милхо, тэрэ комисси германска ... пертнүүдтэй зүбшэн энэ hунгу... үнгэргэхэ hунгуулиин хуулиие бэл... хэхэ, тиихэдээ энэ hунгуулиин ... лөөтэй байха найдуулгын ба т... ниие хиналгын бодото хэмжээ... дые хараалалсаха.

3. Комисси хадаа өөрынгөө зор... гые багааршье удаарантүй бэел... жэ ороод, өөрынгөө элидхэлые 1... оной январь хүрэтэр дүрбэн гү... нүүдтэ үгэхэ ёhотой».

Энэ дурадхалые советскэ деле... ци тон наринаар шэнжэжэ ү... байна гэжэ В. М. Молотов мэд... лээд, мүнөө зүбхэн уридшал... ажаглалта хэлгээр хизаарлажа ... лохо гэжэ тоолоноб гэбэ.

Оруулагдаhан документ тухай... менүүдэй өөhэдынь hанамжые Г... манска Федеральна Республи... мүн Германска Демократическа Р... публикын түлөөлэгшэдөөр дамж... лан энэ зүблөөн дээрэ шагнахые ... ветскэ делегациин толгойлогшо ... радхаба.

Шэнэ проект тушаа сэхэ хэл... болоо hаа, тус проект правител... вонуудай Толгойлогшонорой Дир... тивэнүүдтэй зохилдоногүй гэжэ ... нөө хэлэжэ болоно гээд Молотов ... дүүлбэ. Тус Директивэнүүд дот... германска проблемэ европын аю... гүй байдал тухай асуудалтай х... боотой юм.

Энэ проект европейскэ аюул... байдал хангаха гол зорилго... ямаршье холбоогүй байна.

Энээгээр заседани дүүрэ.

Удаадахи заседани ноябриин 8-... болохо.

В. М. Молотов Женевэдэ бусажа ерэбэ

ЖЕНЕВА, ноябриин 8. (ТАСС). Дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөндэ хабаадалсахаяа Женевэ ошоhон советскэ делегацие толгойлогшо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо ба СССР-эй Гададын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов мүнөөдэр Москваhаа Женевэдэ бусажа ерэбэ.

Дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевскэ зүблөөн

ЖЕНЕВА, ноябриин 8. (**ТАСС-эй тусхай корр.**). Франциин, Англиин, Советскэ Союзай болон США-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн гурбан үдэр забhарлалга хэhэнэйнгээ hүүлээр мүнөөдэр хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

Министрнүүдэй наймадахи заседани мүнөөдэр дундаевропейскэ сагаар 16 часта эхилээ.

Ээлжээнэйнгээ ёhоор Д. Дал... заседани дээрэ түрүүлэгшээр hууг...

Зүбшэхэ зүйлэйнгөө нэгэдэхи пу... тые — европейскэ аюулгүй бай... ба Германи тухай асуудалые ... нистрнүүд саашань зүбшэн хэлс...

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора —32-74, отв. секретаря—27-37, партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем—24-74, корректорская—32-87, бухгалтерия 27-32. Для междугородных переговоров 16.

Н—00607. Типография министерства Культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 6108.